

گلشنِ گلستان



Ketabton.com



بهاره گلستان

اظہار اللہ اظہار

*Izhar is a poet of accurate vision. His observation is sharp and keen. His response to his surroundings is quick, and poetry is marked with liberty, variety and romance. The precision of words goes with the rationality of his genuine fiery thoughts. The ideas are new and fresh. Like Dr. Jonson, he believes that there is no royal road to success in literature. That is why his style is elegant, effective and graceful. There is clarity, order and restraint in his poetry. .... His poetry fills you with admiration and you feel your taste for poetry, is getting mature. Izhar's poetry is an untraditional form of poetry, in the sense that it contains freshness, maturity and a unique quality of sound and sense.*

*By:-*

*Sher Alam Shinwari  
Daily Frontier Post,  
Peshawar Pakistan.  
Sunday, July 2, 2000*



*Izhar Ullah Izhar*

Lecturer in Urdu  
Islamia College Peshawar University  
Phone: 240305

# کاہنڈی دکل پیہ لاس کینی خونڈنہ گوی

اظہار اللہ اظہار

سنہ یکبتہ اف رائٹرز (رجسٹرڈ) پبلسور (پاکستان)

## ۳ انتساب

د هاڻي دروند پلار په نامه چې وائي  
"د عيت زخمو نه لا بنگاره شي  
پوهه چې څومره حجابونه راوړي"

\* \* \*

د خوږې مور بي بي په نوم چې وائي  
زما دې هېڅ نه دي پکار بچيه  
رې دې ودان کړه زما هرڅه ته ي

\* \* \*

د خپل معصوم بچي حسان په نامه  
چې زر تر زره د قرآن حافظ شي  
او رې ترې جوړ کړي د اسلام مجاهد

له دا زما د والد صېب پروفېسر انعام الله جان قېن صاحب شعر دے  
چې د هغوي په شعري مجموعۀ "ژوندون که بېلتون" کې چې چاپ دے  
اظهار

د اشاعت حق محفوظ دے

کتاب : کابني دگل پاه لاس کېږي خوند: ټکوي  
شاعر: اظهار الله اظهار  
پاښتل: محمد فرېم انصاري  
ترتيب: محمد اياز غزل، شکیل احمد ناياب  
اهتمام: پروفېسر شوکت الله حن، محمد داؤد کمال  
پروفېسر ټک: نوشاد حکيم، پروفېسر سيد ايوب شاه  
روجه اشاعت: ۱۵ اگست ۲۰۰۰  
پريس: انصاري پرنټنگ پريس محله جتکي پېښور  
کتابت: ارشاد خان پښتو اکېډمي پېښور  
قيمت: ۱۰۰ روپۍ



اظهار الله اظهار لکچرار اردو څانگه اسلاميه کالج

پېښور يونيورسټي

فون: ۲۴۰۳۰۵

په دې حقله کېنې کښلې هوارولې شي.

ځکه نو دلته زما مقصد د هائيکو په تيکنیک څه تحقيقي مضمون يا مقاله ليکل نه دي بلکې د هغې اختلافاتو سراسر هم نه بلکې سرسري شان جاج اختل دي. چې د ټپې په مرسته او د هائيکو په غندنه کېنې هغې ته راغلي دي. مکنه ده چې په دې لړ کېنې زه د هائيکو څه څه څه او تيکنیکي اړخونه هم په گوته کړم. ولې حيثيت به يې د بحث د غوښتنې او موضوع د تقاضونه زيات هېڅ هم نه وي او زما دې خبرې سره به بېخي نه متعارض کېنې چې کېنې زما دا ليک په هائيکو باندې منضبط او مبسوط تحقيقي ليک نه دے.

تر اوسه پورې چې د هائيکو په مخالفت کېنې کوم ليکونه زما له نظره راټپې شوي دي هغو کېنې سنجيده او غېر سنجيده هر دوه قلمه ذهني رويو برخه اختلې ده. دې لړ کېنې چې غېر اصولي او د هائيکو د صنف سره په حسد، عصبيت او بې علمي باندې مېنې يې ځايه مخالفتونه په نظر راځي. هغه زه دخپل بحث نه ځکه او باسې چې داسې ذهني رويې د ژوند او ادب د غوښتنو نه صرف څنډه ده بلکې د نا اهلې ډېټولو په هڅه کېنې د ټپې په اوږدو د ټوپک اړغودلو ناداني ده او د ټپې سره د دښمنۍ کولو لارې هوارول دي.

ايتنه د ټپې او هائيکو د تقابل په نتيجه کېنې چې کوم اصولي اختلافات يا بنيادي استدېنې هغې ته راغلي دي. بايد

# هائيکو تېروتنې او نيوکې

د هائيکو ساخت او هيئت څه دے. کومو معروضي حالاتو او نفسياتي عواملو زېږولې ده. څه تاريخ، ثقافتي او سماجي پس منظر لري او پښتو ادب ته کله څنگه او له کومه راغلي ده. ددې وضاحتونو بېخي ضرورت نه دے پاتې شوی. ځکه چې اوس د دنيا د نورو ژبو او ادبياتو نه قطع نظر د پښتو ژبې او ادب د سر نقادانو او ادیبانو هم په دې حوالې سره دومره ضروري مواد او اهم معلومات هغې ته راوړلي دي چې د دوباره ذکر به يې نوستونکي د تکرار د بې خوندي او د نظر د ستومانۍ سره مخ کېږي. کېنې نو دې سلسله کېنې زما مضمون چې زما د هائيکو رومي مجموعه "رانه غورډونو کېنې بنگلې شېنگلوي" کېنې چاپ شوی دے. بايد چې اولوستلې شي. او بيا په تېره تېره د بناغلي محمد يازغل صېب تفصيلي مقاله چې د هغوي د هائيکو په مجموعه "د بناغتونو د صحرا وړيچي" کېنې موجوده ده

رد عمل بنکاره کړو- د مثال یو څو نمونې دا دي:

”چاڼ نیک اس بات کا تعلق ہے کہ تیر شاعر کو مارتا ہے  
 اور اسکو گمنامی کے اندھیروں میں دھکیلتا ہے جبکہ ہائیکو  
 ایسا نہیں کرتا تو اس کا مختصر جواب یہ ہوگا کہ یہ تو بچے کی  
 وسیع القبلی ہے جو فرد کی بجائے قوم کو زندگی بخشتی ہے۔“

دوہمہ حوالہ:

”مون خلیق خوبہ نوم سرہ یو او د تپہی د خالق  
 نوم چاتہ نہ وی معلوم نو دچا کارشہ دے سچہ یہ  
 پتہ خیل وخت خرابوی۔ خلی خلق خو تردی پوری  
 وائی چہ تپہ شاعر ورکوی او ہائیکو ی را ژوندے  
 کوی مطلب دا چہ د ژبی او ادب غم چاسرہ نشته  
 صرف او صرف د خیل خان غم پہ معنہ کوی دی۔“

د حیرانتیا خبرہ دا دہ چہ گران تنقید کونکو بناغلیو  
 اخر څنگه دا فرض کړه چہ گنہ انظار الله انظار په فای ژوند  
 کبہ د تپہی د اہمیت نہ انکار کوی د خبری مطلب صرف او سر  
 دو مرہ و چہ ہائیکو پہ تخلیقی سطح د فرد د انفرادیت نئی نہ  
 کوی او خود نمائی چہ د تخلیق کار فطرت دے ورتہ ہائیکو  
 کبہ د تسکین موندلو زیاتی موقی پہ لاس ورتی گنہ نو  
 دغہ معترضین دی پخیل گروان کبہ سر دتہ کوی او او دی  
 وائی کہ چری د پنتو ژبی یو شاعر ادیب پخیلہ نامہ نظم  
 نشر، غزل، ہائیکو، افسانہ، ناول، خاکہ، نکل وغیرہ لیکي نو

چہ جائزہ یی واخستے شي۔ خولہ هر څه نه وړاستدی زه  
 بناغلیو ناقدینو ته فقط دومره گذارش کول غواړم چہ د  
 کومو اعتراضونو مفصل او مدلل جوابونه ما په خپل  
 مضمون ”ہائیکو د پنتو ادب کېسوی تیر“ کبہ ورکړی دی ہنہ  
 دی لازمی اولوی او د تصفیہ شوو اختلافاتو دی پہ بیا بیا  
 یی حایہ گردان نہ کوی گنہ نو او دی بنائی چہ زہ پہ خپلو  
 انتقادی معروضاتو کبہ پہ کوم کوم مقام تیندک شوے یا  
 پہ کوم کومو حایونو کبہ تیر وتلے یم۔ زلمے نقاد بناغلی  
 ازاد اشغری صیب پہ دی باب کبہ لیکي۔

”راتہ غوږ ونوکبہ بنگرې شپنگوي، نوم ہم  
 بنايسته او د تاپول گتې اپ ہم بنايسته..... د  
 اکثر و ملگرونه چہ ما کوی تبصرې پرې ولوستې  
 یا واؤرېدې د غغې پہ باب به زه څه ووايم، خو  
 دا به ووايم چہ کہ د اظهار د کتاب سر مقالہ پہ  
 غور ولوستے شي نو پہ دی کبہ ددغو بناغلیو  
 معترضینو د قانع کولو دپارہ مواد شته۔“

ما په خپل ذکر کړے شوي مضمون کبہ د حقیقت څرگند  
 کړے وو چہ:

”د تپہی شاعر ورک وی او د ہائیکو شاعر ژوندے  
 او معلوم وی۔“

لهذا گڼو ناقدینو ددی خبری پہ تر څ کبہ سنجید او طنزیہ

هنده به گنای د پښتو د ادب پنگاه او د پښتنو د اجتماعي ژوند  
 سرمایه نه شي تسليموله بلکې پښتانه به يې په دې سبب  
 رد کوي چې دا اصناف له بهره راغلي دي هکله نو دا دې  
 خپلو خپلو علاقه او وطنونو ته واپس کړې شي که هر  
 څومره پکښې هم د پښتنو د تاريخ، ثقافت، تهذيب، رسمونو  
 او مذهبي، سماجي او نفسياتي رويو انگازې ولې نه راپورته  
 کېږي. خداي دې نه کړي که چېرې داسې اوشي نو د پښتو  
 ادب په لمن کې به اخر څه پاتې شي. اخر کوم خوا خوږه  
 پښتون به دا اوغواړي چې د پښتو ژبې جولي دې د ادب د  
 دې رنگارنگ اصنافو د سپردو نه سپوره پاتې شي. اوس هر  
 کله چې تخليقي انفراديت د ملي او اجتماعي شعور په سفر کې  
 برخه اخلي او د قايي ترقي په هلوځلو کې هم خپل ځانته  
 حيثيت برقرار ساتي. نو بيا په دې کې د اعتراض څه کښائش دے  
 ددې باوجود چې په معلوم کېدلو يا نه ورکېدلو او د خپل  
 ځان غم په مخه اختو کېدو د زمکې او اسمان فرق دے.  
 پوستونکي دې اوس په خپله انصاف او کړي چې د پښتو ژبې  
 او ادب د ترقي غوښتونکي ښاغلي معتريفين دي که  
 اظهار الله. اظهار.

راقم المعروف ليکلي وو

”تهپې صرف علاقايي يا پښتو ادب متاثره کړې چې  
 هايکو په افاني تناظر کېدو د دنيا د هرې

ژبې، ادب او طبيقي سترگې ځان ته را اړولي دي.  
 ددې خبرې په ترڅ کې ښاغلي اسير منگل ليکي:  
 ”په نې صرف علاقايي يا پښتو ادب کو متاثر کړاېه چېکه  
 هايکو کې عالمي پذيرائي هونې هے. ميرے خيال ميں تهپے کي  
 جو عالمي پذيرائي هونې هے وه ايشياء کے کسی اور صنف  
 کو نصيب نهيں هونې. هېي وجه هے که انگريز مستشرقين  
 نے زياده تحقيق تهپے پرکي هے اور اس صنف پر جامع  
 کتابين لکھ کر عالمي ادب سے اس صنف کو روشناس کيا  
 هے.“

د ترجيې د فني لغزشونو نه قطع نظر د تعجب خبره  
 داده چې د کوم اعتراض جواب ښاغلي اسير منگل کوي. هغه  
 زما په مضمون کې يوځانے هم موجود نه دے او نه ما  
 دا دعوي کړې ده چې تهپې ته په عالمي سطحه توجه نه ده  
 شوې. مقصد يې دا و چې هايکو د دنيا په هره ژبه کې  
 رواج موندلے دے او هره ژبه کې ليکے کېږي او تهپه  
 د بين المللي پېژندکلو باوجود صرف په پښتو، پنجابي  
 يا هندکو کې ليکے شوې ده. او هغه هم د بنيادي ساختيايي  
 تبديلو سره. اوس که زما دې خبرې سره ښاغلي اسير منگل  
 اتفاق نه لري نو بيا دې ماته په انگريزي، اطالوي، فرانسوي،  
 جرمني، روسي، چيني، فارسي، اردو او د دنيا نورو لويو  
 او وړو ژبو کې ليکې شوې يوڅو تهپې او ښايي ولې ددې

برعکس هائيگوت و دنيا په هره ژبه کېدای ليکلې شوې ده او ليکلې کېږي. چې گڼ ماشومانه چې شکره - زما په خيال بناغله اسير گڼلې زما نظرونه په پوره تناظر کېدای وکړو هره ضرورت نه د هغه حسوس کېدای او د خپلې خوبې هغه عبارتونه چې دوستاي دي چې د هغوي ټاکلي شوي مقصد ته پرې تقويت رسېدای.

رنگ د ادب د خپل نظريې ته زيان ورساي. زه هم د داسې رجحان مدمت کوم خو زما په خيال چې بناغلي مشتاق مجروح شاه ته د فحش گويي نسبت کېدای دے او بيا ي د ثبوت په طور کوي نموني وړاندې کړي دي پهنې کېدې د ښکاره تېروتنو ښکار شوي دے. زما مقصد هرگز د يو غلط رجحان وکالت کول نه دي خو د حق او باطل ترمنځه فرق نه کول راته هم يو دغه خيانت ښکاري.

گڼان بناغله مشتاق مجروح په خپل مشون اتي اينلا کو هائيگو کېدې په راقم الحروف د خپل خاص تنقيد ي چېرې کلي کوي دي. ليکي:

در حقيقت فحش گويي يا فحش کاري د معاشرې د اخلاقياتو د چوکاټ نه د وتلو او د حد د ماتولو لوسته جرم دے. چې د هوس ناکي، شهوت پرستي او عصمت فروشي ښکاره بلنې پکښې د انسان نه د ښه سوچ او نگ لاري خطا کوي او په سرې سترگې تورو ي. پدشکه د داسې رجحان خلاف نه صرف قلبي جهاد پکار دے بلکې داسې حال کېدې توره وپتل زيات مناسب دي البته که ددغي عناصرو په مرسته په يوه بي ضرره پېرايه کېدې د ژوند وړ چلوي او ښودل شي. يا د معاشرې برېښو او لغز اخوند پکښې په داسې هنر او غنډله شي چې پکښې د لذت پرستي نه برعکس د کراهت او نفرت تصور او تصوير راښکاره کېږي نو دا به فحش لټون پېر نه بلکې د اسلامي ادب په زمره کېدې راځي. ځکه چې د يو شي غلط او سم استعمال د هغې د ښه او بد فاصله کوي. اوس که يو لمس پرست "بهشتي زېور" ته

"نن اتي اينلا کو ميتو نژي هوم کېدې زېر پېدلې غني هائيگو د غمناکي اعلي ترينې نموني دي بلکې دا ښه په د شوق سره وپلې شو چې اتي اينلا کو ميتو نژي هوم کېدې زېر پېدلې خو هائيگوت په بيلو پرنتې وپلې مناسب دي"

وړاندې ليکي:

"په شاهده کېدې راغلي ده چې پښتو شاعري کېدې تر اوسه د فلسفي شاعرانو نه علاوه بل چا نه فحش گويي نه ده کړې. واحد دا نو وارو صنف دے چې غني ليکو نکړو د فحش گويي د پاره خاص کر دے"

زه دا وپلې نه غواړم چې بناغله مشتاق مجروح دې خپله اعلي و ارفع ادبي عصبي باندې لن غور اوکړي. بهر کيف په ادب کېدې فحش گويي واقعي چې د غنډې وړ اقدام دے دغه



کرڻي له سر راوڀر ناداني گڻي  
گڻک چي دکوڻي چرگي نه ماتڀڻي  
ورله په پوزه کڻي بڙه ورکوي

چي پکڻي د جرم اوسزا قانوني اړخ په تشيبي انداز  
کڻي وړاندي شوے دے اودا حکمت پکڻي بيان شوے  
دے چي په بڼو پري نه دي ستول پکار گڻي نو ماڙغه ځي  
خرابيدے شي. خو بناغلي شتاق ته پکڻي بڼکاره غماشي  
بڼاري اوس دي دوستونکي چنبله اووالي چي غماشي زما په  
هايگو کڻي ده کنه د بناغلي معترض په ذهن کڻي.

بحر تقدير که زما په هايگو کڻي د جاياتي حياتو د  
ادراک او اظهار سره سره د غماشي عناصر په لاشعوري  
توگه هم راغلي وي نو استغفرالله خداے ته هي دي توبه  
وي. بلکي زه د دا رنگ هايگو د Disonه کولو اعلان کوم.

البتہ د بناغلي شتاق مجروح صيب دا دعوي بڻي بي  
خايه ده. چي گڻي په ډښتو کڻي د فلسفي شاعرانو نه، علاوه  
بل چا غماشي نه ده خوره کړي مگر هايگو کڻي داسي  
کڻي.

زه پوښتنه کوم چي ايا خوشحال خان خټک بابا فلسفي  
شاعر و او که نه، که جواب ځي نفي کڻي وي نو بيا د هغوي  
په شاعري کڻي چي کومي ناروا شوخي او اسټر شونه دي تر  
کومه پوري ځي بناغلي ويغښلو Defend کولے شي.

کوک شاستر وائي نو په دي کڻي به تصور دچا وي (هنذا  
دوه خمیزونه په دي سلسله کڻي د پر اهم دي يو موضوع  
او بل موضوع ته اړوچ - اوس که يو ښه خيال ته غلط  
اړوچ او شي نو ښه خيال به په دي سبب نه غندلے کڻي  
چي گڻي ناروا اړوچ ورته او کړے شو بلکي د غلطو اندازو  
سر غوڅول به عين انصاف وي.

بناغلي شتاق مجروح چي د راقم المعروف په کومو  
هايگو باندې د فحش گوښي تهمت گولے دے د نموني په  
ډول ترې يو دوه هايگو وړاندي کڻي.

واده کڻي پام کوه ناوخته نه کړي  
چي استعمال کڻي ځي اوبه نه راځي  
نو د کوهي ټولي چيني اوچي شي

زه نه پوهېږم چي اخر کوم داخلي انتشار بناغلي دي  
کچ بحثه نه را او پارولو چي نقل کړے شوې هايگو کڻي  
غماشي ده. چي نه ځي لفظياتو کڻي د هوسناکۍ خه ترغيب  
شته اونه ځي معني د شهوانيت چغلي خوري البتہ شرکنده  
پکڻي د خاتم الانبياء <sup>عليه السلام</sup> د وينا دا مفهوم دے چي نچ  
دي بالغ شي نو واده ورله اوکړه - خلک چي زما په خيال  
ورستو ترې گڼي پيچيدگه هم پيدا کېدے شي.  
بلنه هايگو :-

دو ٻيهر خبره دا ده جي بناغلي مشتاق جي د ٽيپي د پاكدامني  
 نه صرف قابل دے. بلڪي وکالت جي هم کوي زما په خيال يا  
 خوگني هغوي فقط نفس گشي او برگزیده ٽيپي اوربدي او  
 لوستي دي او يا گني د ٽيپي لغاشي ورته لغاشي نه بنڪاري.  
 د نقل کفر، کفر نه باشد په مصداق د بناغلي په خدمت  
 کني دا شو ٽيپي ورايندي کني دي صراحت سره جي  
 دا چرته اخوا د بخوا ٽيپي هم نه دي بلڪي د پڻتو ٽيپي  
 مشهوري او معروف ٽيپي دي جي مستند و مطبوعه ٽيپو  
 کني شمير لے کني.

يا قربانے :

په ما دي خبته نغاره کپه  
 ورکه غمه شاه جي شملو له به درتلمه  
 جي خوله مي اخلي بم الله کپه  
 پيريان پري ناست دي اثيري به شي مينه  
 آسمان له ستور و غاره ورکپه  
 ماله بي ننگه اشتاغب نه را کوينه  
 سورے سورے پگولورا شي  
 جي پرها رونه دي گندوم خوله درکومه  
 دا د رشو نه چونگ دے - هيله لرم جي بناغلي مشتاق  
 سره به دي ٽيپو په صفائي کني گني تاويلات او توجيحات  
 وي گني نو دا به سني جي په پڻتو ربه کني صرف فلسفي

شاعرانو بخش گويي نه ده کپي بلڪه د پڻتو ٽيپي کلاسک او  
 کلاسيکي دواپه قومه شاعرانو ته ددغه اعزاز پٽڪي په سر  
 دے . او دا جي ٽيپه هم د لغاشي د زد نه په نه ده پاتي شوي.  
 اصل کني جاليات او لغاشي د يو تصوير دوه جدا جدا  
 اړخونه دي خو مبيع جي يوه ده يعني جنس. اوس که دجنس  
 صحت مند اړخ واخستل شي. نو د جمال احساس به پيدا  
 کني او که نه رنجور اړخ جي موضوع جوړه شي نو لغاشي  
 به تري سازبي - دغه وجه ده جي د جذباتو په غورخنگ  
 کني حئي وخت په دواپو کني د امتياز کرينه را بنڪل گرانه  
 شي. په داسي نازکو مرحلو کني ذهن د هر قومه الائنس  
 نه په سائل پکار وي گني نو داسي حالتونه به راپيدا کني  
 لکه جي بناغلي معترض ورسره مخ شوي دے.

دائي اينه کوهائيو ليکونکي بناغلي مشتاق دا هم يکي  
 ” زمونڊ د پڻتو نوو ليکونکيو د هائيوگوطرف ته  
 مخه کپي ده او پکار هم ده د هني وجه چا کٽر  
 اسرار صلح دا بيانوي جي په پڻتو کني زمونڊ  
 متقدمينو دومره خه وٺلي دي جي اوسنو ليکونکيو  
 ته جي خه پر پڻي نه دي نو هڪه دوي په دي  
 نو وارد صنف کني د ليکلو کوششو نه کوي خو  
 هغه ورسره دا هم وايي جي هائيوگو ليکونکي مانه  
 ٻول سائيوگو بنڪاري زما يو بل ملگرے وايي جي

سپريه وٺي ڏاڍي اصنافو قات راغلي ڏس ڇي  
 اوس ڏجاڻي صنف نه کار اخستې ڪنن ي. چاربهه  
 مڙه شوڀي ده 'رباعي نشته' قصيد ڇهي ڏي  
 پڪار ده ڇي زمونڙن شاعران دغه خپل اصناف را  
 ژوندي ڪري اوڪه خامخايه ڏي اصنافو ڪنن طبع  
 آزمائي نه ٿي ڪول نوڏ پڻتو خالص خپل صنف  
 ٽپه ڇي ڏهاڻڪو نه مختصره هم ده په هغي ڪنن  
 ڏي طبع آزمائي ڪوي

زه خپله هم دا غواڙم ڇي ٽپه ڏي اولڪي ٿي خو  
 په ڏي ڪنن ٽوڪ ڇه ڪول ٿي ڇي اوس نوڪ ڪول ڏي ٽپه په  
 مقابله ڪنن ڏهاڻڪو تخليق له زياته ترجيح و رکوي. لهنذا  
 پڪار ڏي ڇي ڏي عمل په ورستو ڏي نفسياتي عواملو او ڏ  
 عصري غونڻتو ته پام ور اوگڙو ٿي او بيادا ڇي لوڻ  
 تحريڪونه په مخالفتونو نه مري بلڪي نوره وده او زور موي.  
 بحر ڪف ڏ بناغلي مضمون نگار ڏ حواڻي ڏي ٽيڪ نه قدم  
 په قدم ڏهاڻڪو صنف سره ڏ هغوي ڏ لاشعور هغه  
 پٽي عناد راڻر ڪنن ڇي ڏ ائي اينه ڪو ٽيڪو باعث او  
 محرڪ گرڇڻڊل ڏس. بيا هم بناغلي مجروح ڇي ڏعتم ڏاڪڻ  
 اسرار په حواله ڪوي خبري ڪري ڏي زه پري اعتماد ڪوم  
 اوس هغوي پوهه ٿه او بناغلي ڏاڪڻ اسرار. البته دا  
 خبره ڇي نو وار صنف هاڻڪو ته ڏ نو و ٽيڪو ٽيڪو ڪلهه هغه

شوي ده. ڇي متقدمينو ورته ڏ وٺلو دپاره هڻج نه ڏي  
 پرڻي اصولاً غلطه او غن تحقيقي ده او ڏي حقيقت منلو  
 نه سترگي پٽول ڏي. ڇي گڻي ڏ هر دور ڏ ادب خپل تقاضا  
 اسلوب، وڪڻ، نفسيات، حواڻي او غونڻي وي.

نن ڇي په ادب ڪنن ڏ علامت، سريلزم، ترقي پسند  
 ڏاڏا، ازم، تجرديت او ازاد خيال ڏ تلازي و غن ڪوم فڪري  
 او ٽيڪي تحريڪونه راپورته ٿوي ڏي. او شعري او  
 نثري ادب ٽي ڪوي ارتقاء او ارتفاع سره مڃ ڪري ڏس  
 متقدمينو ڏ هغي خوب هم نه و ليدل او ڏ هغوي ڏ  
 خيال په حاشيه ڪنن هم چرته دغه امكانات نه پرڻنڊل  
 زه دامم ڇي زمونڙه ڪلاسيڪي شاعرانو پڻتو ادب ته  
 مستقل او پاخه بنيادونه وربخيلي ڏي او راتلونڪي ڪول  
 ته لاري اساني ڪري ڏي خو دا دعويٰ ڇي گڻي ڏ شعر او ادب  
 ڏ ارتقاء سفر هغوي ڏ موضوع او فن په اعتبار داسي ڪمال  
 ته اورسو ڇي بل ڇاهه ٽي پڪنن هڻج نه ڏي پرڻي زياته او  
 سينه زوري ده.

ڏاڪڻ سبب زمانه زيات په ڏي خبره پوه ڏس ڇي نن  
 او پرون ڪنن فرق وي نن ڇي دنيا ڏ ڪومو پڻن سره مڃ  
 ده او ڪوم نوي نوي علوم او فنون په ڪنن متعارف ڪنن  
 يا ڪوم سائنسي ايجادونه او تجربي پڪنن ڪنن هغه ڏ متقدمينو  
 زمانه ڪنن چرته وڪ او چوڪي ادب ماضي سره سره ڏ

عصري او زماني پښتو په نېغ گوټي بډيي. (رضا عصري پښتو به تخليقي زړه چاودون د مرحلو نه خامخاواتر وي او محض د متقدمينو په ادبي کارنامو به انحصار نه کوي. کښي نو په معاشره کښي به د ادب افاديت ختم شي. اوس که چرې د واکور صېب په خبره څوک ايمان راوړي نو پښتو ادب به يو کام هم وړاندې لار نه شي او يو نه ختمد ونگر. محمود به يې په اعصابو لکه د خپسې ناست وي. دا حقيقت هم د چي دا سي سوچونو پښتو ادب ته لوه زيان ورسوله دے.

د بناغلي واکور اسرار ددې نيم پخته اعتراض يو بيل اړخ دا هم د چي نوي ليکونکي هايکو ځکه يکي چي گڼي د بره نه د نظم د نورو اصنافو دروازي بندې کړې شوي دي. دا خبره هم بي تحيقيقه او د شاهدي خلاف ده ځکه چي نن سبا کوم ناسته هايکو ليکونکي شاعران دي هغوي د غزل، ازاد او معرظم او گڼ شمېره ادبي اصنافو په حواله نه صرف پېژندلکو لري بلکې ادبي دنيا کښي منلې شوي او مستند دي مثلاً رياض تميم، محمد اياز غزل، شكيل احمد ناياب عامر گمياي، جنرال عبدالصمد مومند، نجيب الله عامر زېر حسرت او راقم الحرف پخپله هم چي شعري مجموعه "سترگو کښي خوب د گودر پاتي نشو" يې د چاچا کريم بخش د کال ۱۹۹۶ د ورمبني انعام مستحقه گرځېدلې ده.

پاتي شو د گوران بناغلي واکور اسرار دا اعتراض چي د هايکو ليکونکي ټول سايگو دي. نو دا د هايکو تخليق او نويو د ذهني او نفسي کمپيو نو نه سراسر د بي علمي ثبوت دے او د هغې بهتان طرازي يوه کړې ده چي د هايکو غنډ ونگي يې وخت په وخت په څه نه څه شکل کښي کوي. زه نام چي بناغلي واکور صېب د ايم. بي. بي. ايس گوري تر لاسه کړې ده او سيکاتري د ايم. بي. بي. ايس په نصاب کښي يو څانگه ده خودا هم حقيقت کښي چي بناغلي واکور اسرار صېب چرته هم پروفيشنل سايکالوجي نه پاتې شوه. بلکې د ملازمت دوران کښي او د ريتارمنټ اخستلو نه پس د يو ناکامه کوشش نه ورستو يې چرته عام پريکښ هم نه دے کړے او نه د هايکو د رنځورانو د هغوي نه د علاج کولو څه شهادت په لاس راځي نو بيا اخر څنگه د هغوي ددې خيالي تشخيص سره اتفاق ولرے شي چي هايکو ليکونکي ټول سايگو دي اوس که بناغلي د ادب په دې تخليقي صنف کښي ځان له د ځايه پيدا کولو خوا هڅي لرونکيو ته په دغه سبب دا ناروا نسبت کوي نو بيا خود ادب د هر صنف سره تر يې د قلم خاوندان د دغه اعتراض په زد کښي راځي ځکه چي علت او سبب يې يو او مشترک دے. او که چرې بناغلي د هايکو سره د سايگو د قافييې د سمون په وجه مزاح پيدا کول غواړي نو چرې په ادب ورته زه دا وپل غواړم چي اوس عموماً د مزاح

پیدا کونو دغه وسیله او پي آف فېشن کونو کي پي او بالفرنس  
 که د مزاج پیدا کو او دغه انداز خپل کره شي نو ممکنه ده  
 چي شوک دا هم او وایي چي د غزل لیکونکي خپل وي د کمال لیکونکي  
 دل دله وي او د تپي خالق کي وي عالی هند القیاس ولي دا  
 به د مزاج پیدا کونو و پره پر پوځي حربه او وسیله وي  
 او هغه مزاج چي نېغ په نېغه د يو انسان يا د يوې طبيعتي  
 جذبات او احساسات زخمي کوي. د ادب د اعلي او رفيع  
 منصب سره هېڅ سمون نه لري.

تر څو پوري چي د ابي ايناه کو هاييکو د مضمون نگار  
 بناغلي شتاق مجروح د يو بل ملگري دوي احتجاج تعلق  
 دے چي کني چار بېته 'قصيده' ربايي او تپه څه مړه  
 شوي خو نه دي چي لیکونکي چاپاني صنف هاييکو لیکي.  
 و پرې خايه په دې د چي يو هاييکو لیکونکي هم دا نه  
 وي وېلي چي شوک دي په گوته شوي دغي اصنافو کني  
 طبع ازمايي نه کوي دوي اعتراض نوعيت بېخي دا سې دے که  
 چي شوک او وایي چي لوبغاړي دي کرکت 'هاکي' جناسک او  
 سکواش وغېره نه کوي. بلکې دوي په ځان دې کشتي  
 ميرغې کبابي او گولي و نه و وغېره کول شروع کړي چي  
 چرته روايت ئي ختم نه شي. بله لويه د افسوس خبره دا  
 ده چي د "هندا ماکنزم" غوندي د ضميم تحقيقي کتاب  
 لیکونکي بناغلي شتاق چي د کوم ملگري په حواله خبره کړي

د هغه هېڅ نوم ' ادبي حيثيت او درک ئي نه دے په  
 گوته کره چي د تعقيقي اصولو خلاف او ادبي ديانت نه  
 تېسته ده. زما په خيال دغه رنگ بناغلي شتاق مجروح د  
 يو فرمني کردار په خوله کني خپله ژبه ايښي ده او په  
 پوي تراشاي شوي مجسمه کني ئي د هاييکو خلاف خپل  
 ذاتي جذبات وراوندې کړي دي خو سره څه او وایي زمونږ  
 قلمي مزاج داسې جوړ شوے دے چي مونږ مړي را ژوندي  
 کوو او ژوندي وژنو.

پروفېسر بناغلي داورخان داؤد په خپل يو مضمون کني  
 د هاييکو او تپي د هيت د اختلاف په حقله لیکي:  
 "ځني محققين د تپي د هاييکو سره نژدې تعلق  
 په گوته کوي ځکه وکتے شي نو بنيادي لحاظ  
 سره دې دواړو کني د هيت په لحاظ و پر زيات  
 فرق دے. هاييکو د چاپاني ادب يو مشهور صنف  
 دے. که د تپي د دې د خصوصيت او مقبوليت  
 راز هم د دې په اختصار او جامعيت کني دے  
 خو هاييکو کني صرف دري مصرعي وي. رومي  
 مصرعه کني پنځه، دوهمه کني اووه او درېمه  
 کني پنځه سوتي اهنگونه وي يعنې دا ټول نظم  
 او ولس سوتي اهنگونه لري. رومي او درېمه  
 مصرعه ئي برابره او هم قافيه او دوهمه يا منځني

يُ دُ دُوُ صَوْتِي اِهنگونو هومره دُ دوي فنه  
اورده وي يعنې هائيگو د هيت او موضوع دوارو  
په لحاظ د مخصوص شرائطو پابنده وي.

د هائيگو د صوتي اهنک نظام د بحر متقارب  
ددې ارکانو مطابق کېدے شي

	}	۵	=	فعلن فعلن فع
۱۴		<	=	فعلن فعلن فعلن فع
		۵	=	فعلن فعلن فع

خو ددې برعکس د ټپې د دُوُ مصرعو د صوتي  
اهنگونو يا ملي اوزونو ترتيباً په دې ډول دے  
۲۲ = ۱۳ + ۹  
نه

د پروفېسر صېب فرمودات په سرسنگونو خو چېرې  
نېمگړتياگانې په کېنې محوسېنې او يو ځای نيم کېنې په  
کېنې د تحقيقي سپرې خلاف د سهولت احساس هم پتې  
پتو په کوي ددې نه علاوه د هغوي د حوالې دا ليک يوه فني  
تيسرک سره هم مخ شو دے.

معلومېنې دا چې پروفېسر صېب د هائيگو هيتي  
ادلون بدلون ساختياقي تبديلي او ټکنياکي ارتقار په  
نظر کېنې نه ده ساتې گنې نو هائيگو به ي د اوولسو چيو  
او ۵ - ۴ - ۵ د ترتيب په حکمي او حتمي تقسيم کېنې نه  
داوسله يا ده هم ممکنه ده چې دې سلسله کېنې پروفېسر صېب

بېخي رجعت پسندانه ادبي ذهنيت لري چې د هائيگو د صنف  
نه د يو خاص مکتبه فکر ټاکلے شوي قيود او حدود نه  
پورته کول غواړي. گنې نو د جاپان ورمېنه هائيگو ويکونکي  
باشو او ورستو ناقدينو چې ماسولو کاشيکي په کېنې  
اهم دے. دغه ترتيب حرف اخر نه دے گنلے او بيا په عالمي  
ادب کېنې د يوې مصرعې 'دوو مصرعو او درې مصرعو هائيگو  
ليکلو تجربې هم شوي دي. کېدے شي پروفېسر صېب ته هغه  
د انتقادات قابلي نه وي بکاره شوي ولي بيا ي هم وضاحت  
لازمي پکار د.

بحر حال پروفېسر صېب چې د هائيگو دپاره د بحر متقارب  
د ارکانو کوم ترتيب منلے دے او په مثال کېنې ي د هايون صياد  
صېب کومه هائيگو وړاندې کړې ده - د وارو کېنې هېڅ تړون  
او نسبت نشته 'هائيگو په پښتو ژبه کېنې ده چې د زميه  
اوزانو دغې قسمونو سره هم اهنکي نه لري او مطلق د  
بحر متقارب په بنودې شوي بحر نه مقطع کېنې حکله  
چې د پښتو ژبې او هائيگو ځانته يو مزاج دے او د هغې  
په دغه تجويز شوي بحر باندې بېخي تقطيع نه کېنې.  
هائيگو ده.

هدرد ي نوم دے  
په مينه نه پوهېنې  
ساده ماشوم دے

بله اهم خبره دا ده چي فعلن فعلن فع به اصل کښي  
 پنځه نه بلکي شپږ ارکان يا اصوات لري فع به دوو حرکتو  
 اډانه لري البته چونکي به فع کښي د فني اصطلاح ترغه  
 سبب خفيف د نو په خاني موقعو پکښي يو حرکت  
 او غورځښتي خو هېڅه داسې نه وي اوس که څوک د  
 پروفېسر سبب په گوته کړي شوي دغه اهنگونه راجمع  
 کړي نو شمېر به يې اوونځ نه بلکي شل وي. ددې ټول بحث  
 مقصد داده چي پښتو هايکو د غږ فطري قدغنونه په  
 غارکښي د لکه کول نه دي پکار. اوس که څوک په دغه  
 جاپاني ساخت کښي هايکو ليکي که په متوازي الاضلاع  
 هيت کښي که مردف او مقفي هايکو ليکي که ازادي او  
 معرا هايکو پابندي پري نه دي لگول پکار ځکه چي پښتو  
 ژبه يوه داسې ژبه ده چي د وسيع المشربي او وسيع القلبي  
 يا وصف غږ فطري اصنافو او هيتونو له په زړه کښي  
 چرته هم خا نه ورکوي لهندا د هايکو هغه ساخت او  
 هيت به پاتي کښي چي پکښي د پښتو ژبي د مزاج رعایت  
 اوساڼي شي که څوک ورسره اتفاق کوي که اختلاف.

بناغلي پرېشان داودزې ليکي:

"د بناغلي اظهار دا هايکو مي ځکه د دري مصرعه ايزو  
 نظمو په نامه يادي کړي چي دلته هم په هره يوه هايکو  
 کښي يو پوره مضمون خا شوه دے؟"

زه منم چي د ژوند او ادب په حقله د بناغلي پرېشان  
 يو ځانگړې نقطه نظر دے. بيا هم د هغوي د منقوله راڼي  
 نه ددې غلط فهمي خورېد واندېښنه ده چي گڼي به  
 هايکو کښي پوره مضمون نه بيانوي، بلکي هايکو د نيمگو  
 مضمونونو يو ت او ورک تصوير وي. ممکنه ده چي د  
 هغوي دا خيال نه وي خو په ليک کښي يې دې طرفته د  
 پام گرځولو ښکاره احتمال موجود د په دې موقعه به  
 دا خبره کول هم يې خايه نه وي چي گڼي د هايکو بن بڼادي  
 طور سره د فطرت د مصوري او تصوير کشي نه عبارت  
 دے دا حقيقت دے چي د تن هايکو کښي ارتقايي مرحلې  
 تر سره کړي دي او د فطرت د بناسته منظرونو د تصوير  
 کاري نه علاوه يې د انسان د داخلي کيفياتو او لاشعورانه  
 انځورونه هم رانکلي دي او د ابهام او وضاحت له امتزاج  
 يې د داسې گڼي اړخيزو نفياتي حالتونو نه پرده پورته  
 کړي ده چي تخليقي امکاناتو يې د ناسني تجربولاري پرانستاي  
 دي او داسې هله کښي چي په هايکو کښي دي پوره  
 مضمون يا د موضوع واره غوښتني په فني چاپکدستي  
 سره هم اهنگ کړي شي. لهندا يوې ښه هايکو کښي د  
 مضمون د نيمگر تيا خيال سره اتفاق نه شي کېد دے.

پاتي شوه د بناغلي پرېشان سبب دا خبره چي هايکو  
 ته دري مصرعه ايز نظمو نه واي نو په دې سلسله کښي

درشل پر ٻڙي ڇي ڏ لو ستونگي ذهن پڇيلاءِ ددغو سلسلو  
 ڪري رهيو ڪيئي رايو ڄاڻ ڪري البتہ دا رعایت پکڻي لازمي  
 ساڻي ڇي ڄڻ ڄڻ ڄڻ ڄڻ ڄڻ ڄڻ ڄڻ ڄڻ ڄڻ ڄڻ ڄڻ ڄڻ ڄڻ ڄڻ ڄڻ ڄڻ  
 ٻه تصوير جو روڊو ڪڍي مرستيالي ثابتي ٿي. او ڏ مضمون  
 ڏ نيگريٽيا احساس ٻه ورستو او تمبوي.

ٻه ڏي لڙ ڪڍي دا خبره هم ڪڍڻ ٿي ڇي ڇي اصنافو  
 ته ڏ ڄڻ خلقو زيات ملان او رجحان وي نوڪه چاته  
 داسي محوسن ڏي نو ڄڻ ڏ ڄڻ مندي خبره نه ده او  
 نه يو صنف ته ڏ زياتو ورماتدو نه دا ثابتي ڪڍي  
 ڇي هغه ڏي ڄڻ مافوق الاصناف او ڪڙي. هغه ڪه ٻه  
 وي ڪه هائڪو.

بناغلي رحمت شاه سائل صنب ڏ بناغلي اسماعيل گوهر  
 ٻه شعري مجموعو مڪا (ڇي) ڏ پڻو ٻي اولي ڏ هائڪو  
 مجموعه ده) ڏ هائڪو ڏ صنف خلاف خيل كوم خيالات  
 حرڪت ڪري دي. ڏ هئي لب لياپ دا دے ڇي ڪڻي اسعيل گوهر  
 خيل ڪڻي شاعرانه خيالات ٻه دغه ٻه ٻه ڪڻي ضائع ڪري دي.  
 ڏ ڪڻي ڪڻي خبره دا ده ڇي بناغلي سائل اخر دا ڄڻ مٽي  
 دي ڇي ڪڻي تخليقي روح ڏ يو مخصوص ظاهري ڪاليت پابند  
 او محتاج وي او ڪه ڏ يو معلوم هيت ٻه چوڪا ڪڻي تخليقي  
 جذبه خيل اظهار او ڪڻي يا له ڄڻ سره ڏ رائج اصنافو  
 نه بيل ڄڻ شکل راوري نو خيل اقاديت به او بايلي. م

عرض دے ڇي هر دري مصره اين نظم هائڪو نه وي ڄڻ  
 ڇي ڏ هائڪو خيل داسي ساختيا ڪڙه وره 'نفسيا ماهيتون  
 ٽڪنڪي غوبنتي او داخلي اڻخونه دي ڇي عام دري مصره اين  
 نظرونه ٿي ٻه اسانه نه ٿي زغله.

ڏ مڙني سلسلي شاهين خيال دے ڇي هغوي ٻه  
 ووري نو دا اطينان ورته او ٿي ڇي خبره سرته اورسپه  
 خود هائڪو ڏ اورسپه ونه پس ورته داسي محوسن ڏي  
 ڇي ڄڻ خبره لا پاتي ده او يو قسم ڏ تندي او تشڪل  
 احساس ورته ڪڍي.

چونگي مڙني سلسلي شاهين ڏ روهي سندرو  
 سلسله ڪڍي ٻه پڻو ٿو رانجو لو ڪڍي بلا وخت صرف  
 ڪڙه دے او دغه رنگ دغې خوب اولي صنف سره ٿي نوره  
 هم زياته واڃي او ترون پيدا شو دے ڄڻ ورته  
 داسي احساس ڪڍي. ڪڍڻ ٿي ڪه هغوي ڏ هائڪو دوستو  
 له هم ڏي خيل قيمتي وخت ورڪڙو نو ڏ تندي او نيگريٽيا  
 احساس به ورته بيان ڪڍي او ڏ هائڪو ٻه سلسله ڪڍي  
 به ڏ خيل زور موقف نه لاس ٻه سر ٿي. ڄڻ  
 كوم ٿين ونه عموماً ٻه عادتون ڪڍي راشي نو بيا زيات  
 اپيل ڪوي.

بله دا ڇي ڏ هائڪو ٽيڪنيڪ هم ڄڻ دا رنگي دے ڇي  
 ڄڻ سلسلي شعوري طور سره ڏ. ابهام، ابهام يا اخفا ٻه



دَسائلِ صِيبِ خِیلِ ذَاتِي تَأْتِي خَوْ كَيْدِ شَيْ خَوْ مِثْلِ شَوْءِ  
 حَقِيقَتِ دَادِ عِجِي هِر رُوحِ دُ خِدَائِي بِه قَدَرَتِ دُ جِوَسِي  
 خَوْبِنَه اَوْ اَتَقَابِ پَخِله كُويِ نُو مَعْقُولَه خَبِرَه دَا دَه عِجِي  
 هِر تَغْلِيَقِي رُوحِ دِي دُ خِیلِ نُو عِ فِطْرِي اِمْتِزَاجِ تَه پَرِ غُودِ لِي  
 شِي كِنِي نُو مِصْنُوعِي اِخْتِلَافِ بَه اِي لَه بَرْمَه اَوْ غُورِ خُويِ .  
 مَقْصِدِ دَا هِم نَه دَعِ عِجِي فِئِي حِكْمَتِ عَمَلِي نَه دِي كَارَتَه اِخْتِيسِي  
 كِنِي بِي . بَحْرِ مَالِ كَه يُو تَغْلِيَقِي غُورِ خُتْكَ دُ هَايْ كُو پِهْرَا يَه  
 كِنِي حَانَ بِنِكَارَه كُولِ غُوَارِي اَوْ جِبرِ اِي خُوكِ دُ غَزَلِ  
 چَارِبَتِي يَا تَهِي قَاوِمِ يَا سَاغِي تَه اِرْوَلِ غُوَارِي نُو دَا سِي غِبَرِ  
 فِطْرِي اَوْ خَطَرِ نَاكِ بَه وَيِ لَكِه عِجِي دُ مَعْمُولِ خِلَافِ مَاشُومِ بِي  
 لَه حَه ضرُورَتِ نَه پَه لُوعِي اِبْرِشَنِ پِيدَا كُولُو لَه تَرْجِيحِ  
 وِرْ كُيِي شِي .

تَغْلِيَقِي جِوَهْرِ خَوْ دُ مَلْغَلِي پَه مِثَالِ دَعِ . هِنَه كَه هِرَه  
 پِهْرَا يَه اَوْ هِر چَرْتَه وَيِ خِیلِ قَدَرِ اَوْ قِيَمَتِ نَه وِرْ كُويِ . اِلْتِمَاسِ  
 جِوَهْرِي دُ نَظَرِ مَوْجُودِ كِي پَكِنِي بِنِيَادِي شَرْطِ دَعِ . مِشْرَانُو  
 وِثْلِي دِي عِجِي لَعَلِ پَه اِي رُوكِنِي نَه پَتِه پِي حُكْمِ زَه دَا دَعُويِ  
 كُومِ عِجِي دُ اِخْتِلَافَاتُو اَوْ مَخَالِفَتُونُو اِي رِي بَه دُ هَايْ كُو لَعَلِ كَلَه هِم  
 پَتِ نَكْرِي شِي خَوْ شَرْطِ پَكِنِي دَا دَعِ عِجِي دُ هَايْ كُو پَه وِرْسَتُو  
 دُ يُو لُوعِي تَغْلِيَقِي رُوحِ اِنْكَازِي رَپُورْتَه كِنِي بِي . وِرْسَرَه دَا  
 خَبِرَه هِم زِيَا تُو مِ عِجِي هَايْ كُو شَاعِرَانَه خِيَالَاتِ نَه ضَا ئِعِ كُويِ .  
 بَلْ كِي بَقَا اَوْ دَوَامِ وِرْتَه وِرْجِي بِي . كَه دَا سِي تَه وَه نُو دُ سَائِلِ صِيبِ

دُ تَنْقِيِدِ نَه پَسِ بَه چَا هِم هَايْ كُو نَه وَه لِي كِي خَوْ ثَابِتَه شَوْءِ  
 عِجِي دُ خِيَالِ لُورُو اِي دُ جِنْدِي اِفَاقِي تِ دُ رِي دُ نَزَاكَتِ اِدْرَاكِ  
 اَوْ شَعُورِ اَوْ دُ تَخْلِيَقِي دُ زَبَرَه چَا وُدُونِ شَرْحِي كِي كَه پَه هِر  
 صِنْفِ كِنِي وَيِ دُ خِيَالِي لَارِي خِنْدَانِ پَخِله لَرِي كُويِ اَوْ  
 بِيَا دَا هِم دَه عِجِي سِپَرِ لَه خَوْ دُ خِيَلُو وَا رَه رَنُكُونَه پَه سِيبِ  
 سِپَرِ لَه وَيِ اَوْ سِي كَه خُوكِ وَا يِي عِجِي دُ كَلَابِ دُ كَمَلِ وِ بِي دِي  
 پَه هِر كَمَلِ كِنِي پِيدَا شِي كِنِي نُو قَوْلِ كَلُونَه پَه دُ خِيَلُو  
 هِم نَكْمَتُونُو بَا وِجُودِ ضَا ئِعِ يَا وِرْ كِ شِي نُو خُومِرَه عِجِي  
 حَا يَه بَه وَيِ .

مَحْتَمِ بِنَاغَلِي اِبَا سِي نِ يُو سَفْرِي عِجِي پَه خِيَالِي شَعْرِي  
 عِجِي عِجِي " غُورِ خُتْكَ نُو " كِنِي اِي دُ خَوْ يِ دُ خُونِ دُ بِي دُولُو  
 دِپَارَه هِم يُو يِ تَه قَدَرِي لَه حُكْمِ نَه دَعِ وِرْ كُيِي خَوْ  
 بِيَا هِم دُ تَهِي دُ مَدَا فِعِي نُو پَه صِفِ كِنِي اَوْ دَر پِدَلِ غُوَارِي  
 ( اَكْرِي عِجِي زِمَا پَه خِيَالِ وِ تَه دُ وِرْ قُويِ صِنْفِ دَعِ عِجِي دُ جَا دُ هِجِي  
 قِسمَه دُ دَفَاعِ حَه حَاجَتِ وِرْتَه نَشْتَه )

بِنَاغَلِي دُ وِرْجِ پَانَه مِشْرَقِ پِنِي سُرِ پَه يُو كَالِمِ كِنِي دُ  
 " هَا ئِي كِي " دُ سِرْخَطِ لَانْدِي دُ هَايْ كُو خِلَافِ پَه دَا سِي  
 اسْتِمْدَا ئِي پِهْرَا يَه كِنِي خِيَالِي وَسُوسِي شَرْحِ كُنْدُ وَيِ . لِي كِي :  
 " هَايْ كُو كِي مِثْمَاسِ سِجِي اِنْكَارِ نِهِي ..... لِي كِنِ پِشْتُو عَوَا مِي  
 ادبِ مِي اِسِ سَه زِيَا دَه شَكْفَتَه رُوحِ پُرُورِ اَوْ رُپُرِ مَغْرِ صِنْفِ  
 سَخْنِ ثِبَه مَوْجُودِ هِي . طِي كَه مَخْتَصَرِ تَرِي نِ پِهْرَا ئِي مِي جِسِ

وہی کہل۔ مقصد دا چہی د تخلیق جوہری قوتونو د ادب پہ  
 ہرہ شانگہ کنبہی د حان بکارہ کولو توان لری۔ اوس کہ شوک  
 نہر پہ گوتہ پتول غوارہی نو شوک بہ ورتہ اخر خہ اوواہی۔  
 بناغلی اباسین پہ تپہ کنبہی د تغزل د موجودگی دعوی  
 ہم کوی چہی مناسب نہ دہ۔ پہ اصل کنبہی تغزل د غزل سرہ تپہ  
 وصف دے لکہ چہی خرنگ پہ رباعی کنبہی تربع پہ تشبیب کنبہی  
 تشبیب او عقل سرہ د تعقل نسبت وی۔ ہم دغہ رنگ پہ غزل  
 کنبہی تغزل وی اوس کہ بناغلی اباسین دا نہ وپل غونبتل چہی  
 پہ تپہ کنبہی تیب یا تیب وی نو بناہ پہ سمولت ی دا وپلے  
 شو چہی پہ تپہ کنبہی بی انتہا خوب والے او شعریت وی۔ ممکنہ  
 دہ چہی د بناغلی اباسین پہ دہی حقلہ خیل خہ خانہ منطوق  
 وی۔ ہسہی خو کہ شوک تغزل ثابتول غوارہی۔ نو پہ کانی  
 ہوا، چینہ، اواز، حوائی او مینہ وغیرہ وغیرہ کنبہی بہ ی  
 ہم ثابت کپری وپہ ہنچ علی او فنی اعتبار بہ ورتہ نصیب  
 نہ شی۔ بحر حال د بناغلی دہی خبری سرہ خو قطعاً اتفاق  
 نہ شی کپدے چہی د ہائیکو دہی ارو مرو درہی مصرعی وی۔ باید  
 چہی ہنوی د ہائیکو ہیٹی ارتقاء پہ نظر کنبہی ساتلی وہ۔ بلہ  
 د تعجب خبرہ بناغلی اباسین دا کوی چہی ” تپہ ۹ + ۱۳ کی بحر  
 میں ہوتا ہے، ” کپدے شی چہی د بحر ونونہ د بناغلی مراد د  
 تپہی سہلابونہ یا چپہی وی وپہ د اردو تپہ روزمرہ او محاورہ  
 خو دہی جمالی خہ بل تعبیر وپاندہی کوی او داغلظ فہمی

قدر تغزل ہے وہ ہائیکو کی قسمت میں کہاں۔ تپہ پختون  
 جلت، ذات اور فطرت کا سچا ترجمان ہے۔ تپہ اور ہائیکو  
 میں فنی اعتبار سے تمیز یہ ہے کہ ہائیکو میں تین مصرعے ہوتے  
 ہیں اور تپہ کی خوبی یہ ہے کہ اس میں تین کے بجائے دو مختصر  
 مصرعے ۹ + ۱۳ کی بحر میں ہوتے ہیں۔۔۔۔۔۔۔۔ اور  
 فینا غورث کے نزدیک ۲ کا ہندسہ تخلیق کی علامت ہے  
 اس بنا پر دو مصرعے تپہ کو سہ مصرعی ہائیکو سے طلاق  
 دینا عقلمندی نہیں ہے۔

زما پہ خیال بناغلی اباسین تہ دہی خبری علم ضرور  
 پکار و چہی د اسافو د بقاء پہ ورستو یو زور اور تخلیقی  
 قوت موجود وی او کلہ چہی ہم یو صنف د تخلیقی جوہر نہ  
 عاری شی ہغہ کہ تپہ، چاربتہ، قصیدہ او ہائیکو وغیرہ  
 ہر صنف وی بیا خیل وجود برقرار نہ شی ساتلے اوس  
 کہ د یو پنتون شاعر تخلیقی زور پہ تپہ کنبہی ژوند را پیدا  
 کولے شی نو ہم د ہنچ شاعر د تخلیقی قوت نہ بہ اخر بیا  
 وپہ پہ ہائیکو کنبہی ساہ اوچی۔ دہی باوجود چہی ہنچ تخلیقی  
 جبر او غیر فطری قدغن پری ہم نہ وی لگولے شوے۔ بحر  
 کپف زہ بناغلی اباسین تہ داسی گنی شمہس، تپہ پہ گوتہ کولے  
 شم چہی ہنچ ادبی شکلا او عوامی کشش پکنبہی نشہ اگر چہ  
 شوک بہ ورتہ ہم د تپہی وپلونہ انکار اونکلی۔ اوس کہ  
 بعض د تپہی پیرایہ د تغزوی معیار گنیلے کپدے نو داسی بہ



پرانتلی شوی ده یا کومه تشیای پدرايه خپله کړې شوي  
 ده د تفييلاتو باوجود بي حايه او ناقصه ده. خو که چرې  
 له ساعت له ورسره اتفاق هم اوکړه شي نو بناغله اباسين  
 به دا حقيقتونه ځنگله په شاتسبوي چې د رکشي سفر د  
 موټر ساينکل د سفر نه زيات محفوظ او د عزت جوگه وي.  
 ځکه چې رکشه کښې د پردې پوره پوره انتظام وي او دا  
 صفتونه په موټر ساينکل کښې نشته. بناغله اباسين وايي  
 چې په موټر ساينکل د درېو نه زياتي سوري هم سفر کوله  
 شي. او رکشکښې دا گنجائش موجود نه وي. خو بناغله دې  
 ماته دا او وايي چې اخر داسې کوم ضرورت دے چې په موټر  
 ساينکل د درېو نه زيات کسان سوزوي او که چرې داسې هم  
 اوشي نو ايا خلقو ته به هغه کسان بسوي يا کم از کم اواره  
 گرد نه ښکاري؟ زما په خيال د وکالت د وگړي تر لاسه کولو  
 نه پس بناغلي ته دا علم ضرور پکار و چې په موټر ساينکل  
 د گنجائش نه زيات تنان سورېدل يو قانوني جرم دے  
 خو ښکاري دا چې په داسې مثالونو وړاندې کولو بناغله  
 اباسين په چالاني کول غواړي. چې زه ورسره اختلاف  
 کوم.

محترم بناغله اباسين دا هم وايي چې هاييکو د ټپې  
 کره مېلنه ده. او مېلمانده څوک د کور مالکان شي جوړولے  
 زما په خيال داسې سوچ نه صرف تنگ نظري ده بلکې

د پښتنو د تاريخ، تهذيب او د رواياتو نه هم د لاعلمي  
 ثبوت دے. ځکه چې پښتنو کره که د سر دښمن هم پناه  
 واخي نو پښتانه ي په خپله توره او په خپله وينه  
 حفاظت کوي هم دغه مزاج د پښتو ژبې دے چې يو ځل  
 کوم صنف خپل کړي نو بيا ي نه پردې کوي. اوس که  
 بالفرض ټپه هاييکو د کور مالکه جوړه کړي نو دا خو به  
 د ټپې اعلي طرفي وي او دغه رنگ په ټپه نوره هم د  
 قدر وړ او گرځوي. حالانکې حقيقت دا دے چې د هاييکو  
 وجود د ټپې دپاره پيراساټ parasite نه دے. بلکې  
 هاييکو د جهد للبقا په سفر کښې ځان له نوي نوي  
 منزلونه لټوي. چې د ځني استثنائي صورتونو نه  
 يو اړخ ته ټپې سره هېڅ مشابهت او مماثلت نه لري بلکې  
 د ماورن سنسېلټي او جديد حياتو په حواله هاييکو د  
 ټپې نه څو قدمه وړاندې روانه ده. ځکه خو د بناغلي  
 اباسين دا ضد هم بڼې بي حايه دے چې گڼې د ټپې په  
 موجودگي کښې هاييکو خپل ځان ژوند نه شي ساتلے  
 په دې حقله د بناغلي زېر حسرت دا تجزيه د لوستو جوگه  
 ده. يکي دے.

"خه موده وړاندې زمونږ پښتو ليکونکيو د څرگه  
 "خريکه" "ترايلي" او هاييکو غوندې نوو  
 صنغونو باندې خپله طبع ازمايي شروع کړې

اول خو په ادب کښې د مفتیانو د سره جواز نه لاپیدا کېږي  
 ادب ته شریعت کورې خو نه دے او که چرې د ښاغلي دا  
 ارمان وي چې گټې هغه دي د ادب وړې مڼې او مڼلې شي نو  
 بیا پکار نه وه چې ځان ته یې د ادبي مفتي نسبت کېد وک  
 ځکه چې دغه رنگ انکسار او افتخار دواړه رايو ځای کېږي  
 او دا عمل اجتماع ضدین گڼل کېږي. دا حقیقت دے چې د  
 اعلي د کلازې او د علم د وصف نه سپو مفتي مفتي کېدے  
 نښتي. مکنه دے د مفتي اعظم د منصب په وجه ښاغلي  
 ددغې غلط فهمی ښکار شوے وي او دغه رنگ ترې د ادبي  
 مفتي دا بې لارې کوونکې اصطلاح سر زوشوي وي. بیا هم ښاغلي  
 ته دا پته لگېدل پکار وه چې د ادبي مفتي د نسبت سره فتوی  
 د منلو او سجت قابله نه پاتې کېږي. خو زما په خیال گران  
 ښاغلي اباسین لوستونکو ته دا وېل غواړي چې ما هر څه  
 فرمایلي دي یا زه چې هر څه فرمایم - هېچې یې هم او نه  
 مني. یا دا هم کېدے شي چې ښاغلي اباسین د ادبي او مفتي  
 ادبي مشورو ورکوونکي ته د ادبي مفتي تائید ورکوي.  
 والله اعلم بالصواب.

بیا هم زه نه پوهېږم چې ښاغلي اباسین هاینکو ته  
 بدعت په کوم خیال وېلي دي ځکه چې د تخلیق عمل یو  
 مقدس او سپېڅل عمل دے. او هر کله چې هاینکو د تخلیقي زړه  
 چاودون رازېږېدے یو ژوندے شعري صنف او گڼېدو

دے. او ځپلې کلمې توانايې پرې صرف کوي لگيا دي.  
 دغو اصنافو کښې "خريکه" او "ترايلي داسې و  
 چې خپل وجود کښې د توانايې د فقدان له سببه  
 یې په وړاندې سفر جاري ونه ساتلے شو  
 او لای په سپر کښې پونې نه دے وېشلي چې  
 خپل منطقي انجام یا طبعي مرک سره مخامخ شو  
 یواځې "هایکو" داسې تېر او تند جاپاني صنف  
 و چې په پښتنه خاوره کښې یې خپلې جرړې  
 مضبوطې کړې. .... دا جاپانے صنف د خپل  
 مخصوص مزاج طرز او کره وره حامل وو. ولې  
 ددې په څانگو کښې پښتنو شاعرانو د پښتون  
 بوتي قلمونه وگلول او نن دغه بوته وده کوي  
 او د یوې تنه وړې وې شکل اخلي. د پښتنو  
 سترگو ته یې داسې رنگارنگ کلمونه سپړدي دي  
 چې ښائست او سیکار ته یې سترگې برېښي؛

ښاغلي اباسین په خپل کالم کښې یو عجیبه خبره دا  
 هم کوي. لیکي

"میں ادب کے ادبی مفتی کی حیثیت سے یہ فتوی جاری کر رہا  
 ہوں کہ پشتو ادب میں ٹپکے ہوتے ہوئے ہائیکو کی بدعت  
 کی چنداں ضرورت نہیں؛"  
 گران ښاغلي دنته یو وړې بیا تیندک شوے دے. ځکه چې

نو بيا و لي بناغلي اباسين چي خيله هم ذ لفظ د حرمت منون  
 دے دا ناروا خبري کوي خوداسي بناغلي چي په گسارن  
 بناغلي د بدعت معني په سم ډول نه ده منکشفه شوي  
 او د تفهيم په سلسله کني د ذهني انقباض او عدم سهولت  
 بناغلي شوي دے.

د ساهو ليکونکو د څلور شتم اپريل دوه زرم د روداد  
 ترمنه بناغلي واکتور راج ولي شاه خوک صيب دا سوال راوچت  
 کړو چي لکه څنگه پته په موسيقي کني خيله ځانته يوه  
 پيژندگلو ري ايا هائيکو هم په پښتو موسيقي کني ځانته  
 يو داسي پيژندگلو او ځانگړي آهنگ راپيدا کول شي او  
 که نه.

د بناغلي واکتور صيب په خدمت کني عرض دے چي  
 موسيقي او ادب دواړه ځان ځانته ځانگړي دي - عموماً  
 هنرمندان او نقادان د موسيقي شمار په لطيفو فنونو  
 کني نه کوي. او ثانوي حيثيت ورله ورکوي. نو اوس  
 که چري هائيکو د موسيقي په زير و بيم نغمه نغمه نه شي نو  
 بيا هم د هنري په ادبي مقام کني هېڅ کس نه راځي. دوهمه خبره  
 دا ده چي هائيکو هم غنايت، ل، آهنگ او ردهم لري نو  
 هېڅ وجه نشته چي سازونو سره دي هم آهنگي پيدا نه  
 کړي په دي سلسلې کني د بناغلي محمد اياز غزل او بناغلي  
 شكيل ناياب هائيکو د مثال په طور وړاندې کېدے شي چي

د زلمه رايگوني موسيقي د تشب و فراز سره ئي راز و  
 نياز کړے دے.

د ذکر شوي روداد مطابق بناغلي واکتور راج ولي شاه  
 خوک داخيال هم بناغلي کړو چي هائيکو په پښتو کني ځکه  
 خوبسپږي او مقبوليت ئي بيا موندلے دے چي په پښتو  
 اولسي ادب کني د دي سره تره دو نکلے صنف شته. اوس  
 تعقيق پکار دے چي هائيکو پښتو ادب ته د جاپان نه راغلي  
 ده که نه جاپاني ادب ته د پښتو ژبي نه ورغلي ده. ولي  
 بناغلي قلندر مومند د دي خيال سره اتفاق او نکرې او  
 څرگنده ئي کړه چي هائيکو د جاپان يو معروف او منلے  
 شوي شعري صنف دے. لهذا نه دي پکار چي موند دي  
 د هر راتلونکي صنف جرړي په خيله خاوره کني د  
 لټول ضد اوکړو. او بيا په داسي صورت کني چي هېڅ  
 قرينه پرې دلالت هم نه کوي. زما په خيال د بناغلي  
 قلندر مومند راي په دي لږ کني بڼي درسته ده. ځکه چي  
 هائيکو د جاپان د اوږد نظم هائي کائي نه په تجرباتي بنيادونو  
 رابيلله کړي شوي ده. که چري دا وو بلے شي چي د هائيکو  
 جرړي په هائي کائي کني دي نه چي د پښتنو په اولسي  
 ادب کني نو مناسب به وي ولي بيا هم که په دي سلسله کني  
 څوک تعقيق کول غواړي نو قدغن پرې نه دے گول پکار.  
 ممکنه ده چي دغه رنگ گني اکشافات محي ته راشي.

زه منم جي ڏٺي غند نه کول خيالي تهذيبي او ثقافتي  
 جرڙي غوڻول دي. يو باشعوره فرد به هم داسي نه وي  
 جي داسي به اوغواڙي خوزه دا هم نه غواڙم جي هائيگو  
 دي ڏينتنو په مبله دوسته سيمه بي له شاه جرمه تهذيبي  
 او بي له شاه گناه سنگسار ڪرڻ شي. اول زما خيال وڃي ڏ  
 هائيگو او ٽيڙي موازنه او مقابله غير فطري ده. بيا ئي  
 سوچ او ڪم و ڪه چرته په دي بهانه ڏينتنو تنقيد چولي  
 ڏ ٻيڻ بهاملغرو نه ڏڪڻ شي نو قباحه به ڪيڻي  
 نشته. چونڪي ڏ هائيگو په فني او فڪري ارتقا ماپه خپل  
 مضمون ”ڏينتنو ادب ڪمپيوٽر هائيگو“ ڪيڻي تفصيلي خبري  
 ڪري دي نوبتي حايه به نه وي ڪه ڏينتنو ٽيڙي په حمله ۾  
 شاه اووايم.

دا حقيقت ده جي ڏٺي ڪن توصيفي اڙخونه شته خو  
 خئي خويونه ئي داسي هم دي جي ڏ تجربي او ارتقا بجي توان  
 نه لري او په ذهنونو يوه ستر ڪوونڪي خاموشي  
 خوروي. ڏ مثال په طور هره ٽپه ڏ ”يا قربان“ يا ”لکه زار“  
 نه شروع ڪبي جي ڏ دوستونڪي يا اورپدونڪي په وينه  
 ڪبي ڏ يڪسانيت زهر خوروي. اوددي ڏ انگورو ڏ ملا تره  
 بغير يوقدم هم وړاندې شي تله. البته خئي پوهان ”يا  
 قربان“ ڏ ٽيڙي لازمي جز ونه مڃي. بجز تقدير ددي نزا جي  
 اڙخ نه يوطرفته دوپده خبره دا ده جي ٽولي ٽيڙي په يو

واحد متعين او معلوم وزن او اهنگ ڪبي وي او په هيڏ  
 حال ڪبي ڏ خپلو ٽاڪلي شوو او ازونو دائره يا حصار نه  
 شي ماتوله. او ڏ خپلو سرونو له جادونه نشي راو تله  
 جي زما به خيال ڏ ٽرگيت يو رخ ده.

بناغله پروفيسر داورخان داود ليکي  
 ”ڏ ٽيڙي خپل يو غنموس او محسوس هيٺ Form  
 بحر يا اهنگ (Rhythm) ده جي په يوه نيمه  
 مصرعه ڪبي يو ڏهر اوڀر او طويل مفهوم بيانوي.“

نه پوهينم جي بناغله داود صهب ڏ يوي ٽيڙي  
 مصرعي په ڏڪر ڪبي ”يا قربان“ په شاه معلمت نظر انداز  
 ڪوي. بحر نوع زه منم جي په معنوي اعتبار ٽپه په کوزه  
 ڪبي ڏ سمندر بندولو اعجاز ده خوداهم حقيقت ده  
 ڪه يوه ڏهره بناخته پڻغله هم وي او يو رنگ جامه  
 اغوستل ئي وظيفه ڪري وي نو ڏ ظاهري لباس يڪسانيت به  
 ئي ڏ بناخت ڏگهيو اڙخونه نه ڏ ذوق او دلچسپي ستر ڪي  
 بل اڙخ ته واروي اوس ڪه هم هغه پڻغله ڏ وخت ڏ تقاضو  
 مطابق ڏ نوي فېشن معقول او رنگارنگ جامي واغوندي  
 نو ڏ ژوند شومره سپري به ئي ٺڪلا ڪانون ته ڪچڪول په  
 لاس اودرپدل غوره ڪري. نو بايد جي ڏ هائيگو منگدين  
 او مخالفين ڏ اصولي سياحتونه قطع نظر خپل قيمي وختو  
 بي حايه ڏ ٽيڙي په وکالت او ڏ هائيگو په مخالفت ڪبي نه

ضائع کوي. بلکي ٻهه دي د نوو، مناسب تجر بوسه اسنا  
 کري اوداسي هيئي، داخلي او خارجي تجر دي په کني  
 اوکري چي د فكري رفعت سره سره پکني په هيئي او  
 ساختياي سطح هم دا صنف د تنوع سره مخ شي. خودا کار  
 پر رياضت، لوه سوچ او هنر مندانه جرات غواړي. کيد  
 شي چي حني پوهاند دا هم اوواي چي د هيئي تجر بوا تنوع  
 دا عمل به د ټپي پيژندگلو ورکه کري. دا هم ممکنه ده  
 چي يو نقاد خوله راپورته کري چي د ټپي خپل خاص او  
 معلومه وضع د ټپي ديقا او استحکام ضمانت دے او دا چي  
 دا خاص رنگ په ذوق او ذهن بيخي د ستومانۍ لري نه  
 راوي خو زما په خيال به دي ماورن اړي کني به دا قسم  
 خيالات محض يوجند باقي رد عمل وي يا دعادي نشي  
 د اضطراب کوکه به ورته وپل زياته بنا وي. ماته  
 پته ده چي کاسه په حائ پرود وي نو دروند وي خو  
 هوبنيان دا هم واي چي اوبه په حائ اوربني نو  
 دنه شي او بيا تخليقي اصناف د کافي د جبود خاصيت نه،  
 بلکي د اويو د رواني او تحرک د خويونه په خيلو ژوندي  
 اوسي. هکله زه غواړم چي په ساختياي اعتبار هم په ټپه  
 کني د بيدلون مناسب تصور يکونه لامل پکار دي. ددي  
 وضاحت سره چي دا به د ټپي د ارتقا هجي وي نه چي د  
 ټپي د انقطاع. اوکه چري دغه تجر دي د ټپي د روح سره

متصادم نه وي. نو لازماً به خيالي ټپي مضبوطي کري.  
 گني نو په بل صورت کني به ي ادب پخپله د نامقبوليت  
 فصله واوړوي.

دا هم حقيقت دے چي حني نوي شاعرانو په ټپه  
 نه صرف تضمين کړے دے بلکي ورله ي د يو مستقل صنف  
 شکل ورکولو هلي خپلي هم کري دي. بناغله سعيد گوهر ددي  
 فارم او هيئت تعارف، په دي ډول کوي.

"دا د ټپي د رومي مصرعي نه شروع شي او  
 په دريمه مصرعه ختم شي. ددي منجه تر منجه شپږ  
 نورې مصرعي چي د ټپي مضمون سره تعلق لري  
 هم وي. اول شعري د ټپي د اولي مصرعي سره  
 هم قافيه وي. د دويم شعر دواړه مصرعي ي  
 خپلو کني هم قافيه وي. دا ددي صنف اوله  
 برخه ده. ددي وزن د ټپي د رومي مصرعي  
 مطابق وي. دي نه پس دويمه برخه کني خلور  
 مصرعي سره د ټپي د آخري مصرعي وي. دا  
 دواړه د ټپي د مصرعي سره مترف او هم قافيه  
 وي ددي وزن هم هغه وي چي د ټپي د آخري  
 مصرعي دے."  
 مثلاً:



اندېښني مه کوه جانانه

داخو دي باسي له جهانه

دا به دي کور جوړ کړي په زړه کښي

ستا د گوگل په ښاريه کښي

خان ترې ساته بچي اوږده لري لاسونه

کړي به خازه ستا د رخسار تازه کلونه

حکله خي وایم چې وېر مه کوه غمونه

اندېښنو خو اړکړل تر شود و سپين بشرونه

لوستونکي دي پخپله فصله اوکړي چې په دي تجربه

کښي ټپي د محبوبې د قلا صورت اختيار کړي د او که نه.

او دا هم چې دي شکل ته تجربه وېل پکار هم دي. زما په

خيال دي عمل د يو نوزايدده صنف د تعارف په قربان کاري

په قرباني کړي ده. حکله چې په ښوولې شوي صورت کښي

په ټپه کښي د داخلي تجربې او هليتي تنوع هېڅ نموني په

لاس نه راځي او د ټپي خپل شناخت پکښي هم ورکېږي.

(لهذا تجربه بعض د تجربې دپاره نه ده پکار بلکې د يو

صنف د پرمختگ خيال پکښي ساتل لازمي پکار دي.)

هم دغه حال د ښاغلي سهيل خټک د مجموعې ټپه ايز

هم د د مستقل عنواناتو تر لاندې ازاد نظمونه ليکلي

شوي دي او اخري دوه مصري ټي د ټپي وړميو مصرعو

سره په قافيو کښي ټولي دي او بيا ټي د يوې ټپي په تړون

نظم سرته رسولې دے چې د نظم نقطه غروچ يا کونکس

ورته وېلې شي. خو متاسفانه زه به دا او وایم چې د

ښاغلي سهيل خټک ټپين هم د ټپي په سټرکچر کښي هېڅ

ارتعاش نه دے راوستلے.

دغه رنگ ښاغلي راج ولي شاه خټک هم په ټپه کښي

د تجربې په خيال تر خپله حده کوششونه کړي دي. خو

دا کوششونه هم کم اوزيات د ښاغلي سهيل خټک د ټپين

سره مماثل دي.

اوس که زه دا او وایم چې دا ټولي هلي ټپي د ټپي

هليتي تجربې نه دي بلکې په ازاد نظم کښي د ټپي د

پېوند کاري او قلم گولو هېڅ دي نوزيات موزون به

حکله وي. چې په داسې واره صورتونو کښي د ټپي په

قديم فارم باندې هېڅ ارتقائي اثر نه دے غور هېدلے

بلکې د نورو گټو لندو او اوږدو مصرعو امېزش د هغې

جامعيت او اختصار ته هم نقصان ورسولے دے. لهذا

دي سلسله کښي داسې تجربې پکار دي چې د ټپي د مزاج

تکمله خو وي ولي د ټپي د فطري او فني غوښتنو او

خورو ورو امکاناتو داسه نه ماتوي يعني ساختاتي ارتقا

دي د ټپي د فضائي سرحد ونونه بهر نه اوځي چې د

انقطاع حد پرې جاري کړي. مطلب دا چې ټپه دي د

خپلو کړو وړو مطابق خان ته د نوي ادبي تحريکونو رنگا

رنگ جاڳي ضرور اغوندوي. خود لباس دپاره دي خپل وجود نه لندنگ کوي. هيله لرم چي لوستونکي به تما په اشاره پوهه شوي وي.

بصر حال د خپلي موضوع نه د يو خاص قسم گهرن او خنډه کولو نه پس بېرته واپس راځم. او لوستونکو نه پوښتنه کوم چي دا بحث چي په ښه ده هايښوښه نه ده. د ټپي په موجودگي کښي د هايښو د تخليق جواز نشته يا هايښو زمونږ د خاورې سره هڅه خپلوي نه لري. ايا دا بحثونه پښتو ژبي او ادب ته څه فائده ورسول شي. او د هايښو په راتلو پښتو ادب ته اخر کوم زيان او تاوان ورسېدلې ده.

زه دا خبره منم چي هايښو د پښتنو د خاورې نه لارښېدلې شعري صنف نه ده خو وېي که يو بهرني صنف د پښتون د تهذيب او کچې د ارتقا او احيا ډمه په خپل سر واخلې او ښه په ايمانداري سره يې خدمت کوي نو د پښتنو عدالت به ورته ددې خدمت گذاري دا سزا ورکوي چي د سر غوڅولو فيصله يې صادره کړي. کله هم نه ځکه چي پښتانه د خپلو وفادارو په مرگي مرگه او ژوند ژوندي وي. ځکه خو د ځني پښتنو ناقدينو د هايښو سره معاندانه رويه زما د پوهې نه بهر ده.

بهر کيف دا حقيقت ده چي هايښو په دومره لنډ وخت

کښي په پښتو ادب کښي ځان ته دومره لږ مقام پېدا کړې ده چي تصور يې هم نه شي کېدې دغه وجه ده چي ټپي چي زرگونه کاله تاريخ لري او د پښتو ژبي زور او قدیم زرخيزه شعري صنف ده. اکثر و نقادانو هايښو سره اوږه په اوږه اوډوله او د دواړو تقابلي شروع کړو. زما په خيال د ټپي او هايښو موازنه پخپله د هايښو د مقبوليت او بريالۍ کېدو سندنامه ده. ځکه چي هايښو پښتو ادب ته تقريباً شل کاله اگامو راغلي ده. چي يو ادبي صنف په دومره لنډه موده کښي خپل طبيعي بلوغ ته هم نه شي رسېدلې وې په هايښو د پښتنو په سيمه نه صرف ځواني او چوپن راغلي بلکې د يوې اندازې مطابق شپږ زره کاله زور صنف ټپي سره يې ناقدينو مقابله هم شروع کړه. اصولاً خود شپږ زره کاله استېلاص صنف او د شلو کالو د نو وارد صنف مقابله هم د عقل او منطق خلاف ده خو وېي که داسې کېږي نو دا ددې خبرې روڼي ثبوت ده چي هايښو نه صرف د پښتنو د نفسياتو خبرياله ده بلکې د پښتانه يې د خپل ذوق ترجمانه هم مني. ددې باوجود که ځني خلق د هايښو مخالفتونه کوي نو زيات نه زيات تېر نه دا راز راڅرگندېږي چي هايښو کښي يې کچه تخليقي زور پروت ده ځکه چي کمزوري ځينو نه عدم اختلاف باوجود هم ځان ژوند ته نه شي ساتلې زما يقين

دے دهايلگو د منكرينو پي حايه ضدونه به هاييلگو د  
اسمان رفتونه ته يوه نه يوه ورخ خامخا ورسوي دا  
مبالغه نه ده بلکې ددې خبرې رنډې نغښې ، ژور آثار او  
ژوندي شهادتونه رابنکاره شوي دي .

اوس که زما د خبرونه څوک دا غلط تاثر اخلي چې گڼي  
زه هاييلگوله په تپه قوتيت ورکوم نو د بېد به کوي .  
زما خو د زړه له تله دا اواز راپورته کېږي چې د پښتو  
ژبې او ادب لمن دې فراخه شي او هغه ټول اصناف دي  
پښتو ژبې ته راشي . چې ژبه او ادب پرې وده مومي . ذوق  
ته پرې تکين رسي . ذهن ته تفریح بخښي . ضمير پرې  
دابېدارېږي او ژوند پرې روښانه کېږي .

زه محسوسم چې د ټپي او هاييلگو خان خانته مېدانونه  
او جدا جدا تشخص دے البته د ادبي رشتې په اساس دا  
دواړه يو بل سره په ختي موقعو مرسته ضرور کوي  
خو د يو بل حقونه چرې هم نه را لاندې کوي او چونکې  
دواړه مباحثو يا وجود دواړه اصناف د پښتو او پښتنو  
سره تړل شوي اصناف دي نو د يو غندنه هم عقلندي  
نه ده . بله دا خبره چې اعلي ادب په موضوعاتي او منفي  
دواړو حوالو د جغرافي بندېزونو ، نسلي امتيازونو او  
طبقاتي تقسيم نه بالاتر وي نو دا بحث چې دا صنف زمونږ  
ابائي صنف دے او دا بل پردے او مهاجر صنف دے او بيا په

دې بنياد صنفونه د خوښې او ناخوښې باعث گرځول هېڅ  
دور اندېښي او دانشمندي نه ده .

بنکاره خبره ده چې هغه خلق د پښتو ژبې او ادب  
بېخي خواخوږي نشي کېدے . څوک چې هاييلگو د پښتو  
ژبې نه ويستل غواړي او نه اوس هاييلگو دومره ورکه  
سپکه او بې څوکه ده چې څوک به ورته په کېنو سترگو  
اوگوري .

په درناوي  
اظهار الله اظهار  
لکچر اردو څانگه

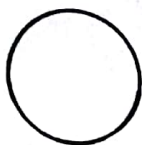
اسلاميه کالج پېښور يونيورسټي

- (۱۱) پریشان داؤدزے ، ورخ پانہ وحدت پنبور
- (۱۲) خبری اتری پنتو اکبری ، وخت یوونس نیپی جی ، ۱۹/۱۰/۱۹۹۷ -
- (۱۳) اباسین یوسفزے ، ہائے کیوں ، ورخ پانہ مشرق پنبور ، ادبی ایویشن
- (۱۴) " ایضاً " ایضاً "
- (۱۵) زیبر حرت ، ادب زار ، ورخ پانہ وحدت پنبور ، ۲۳ فروری ، کال ۱۹۹۸ -
- (۱۶) اباسین یوسفزے " ہائے کیوں " ورخ پانہ مشرق پنبور ادبی ایویشن -
- (۱۷) پروفیسر داورخان داؤد ، پتہ او جدیدیت ، ص: ۹۲ تہاس پنتو کو پتہ ، سلسلہ نمبر ۶ ، کال ۱۹۹۶ -
- (۱۸) سعید گوھر ، " د پنتو شاعری او وک اصناف " اولس کوپہ ص: ۲۹ تا ۳۷ ، نومبر ، دسمبر کال ۱۹۸۸ -
- نوٹ: - حوالہ نمبر ۱۸ د مقالہ نگار د مقالی تلخیص دے چھی د گران پروفیسر داورخان د قلم کاوش دے۔ لہذا د ہغوی پتہ شکریہ او جہرہ مننہ -

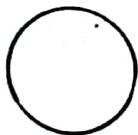
## مأخذات

- ۱) آزاد اسفندزے ، د اظہارہ ہائیکو تجزیہ ، ورخ پانہ وحدت پنبور ، ۹ مئی ۱۹۹۸ -
- ۲) اظہار اللہ اظہار ، راتہ غور و نو کنبی بنگری شرنگوی سلمان پرنتہرز جگگی محلہ پنبور ، یکم جنوری ۱۹۹۸ -
- ۳) اسیر منگل ، ایک نوجوان شاعر ، اظہار اللہ اظہار ورخ پانہ مشرق پنبور ، ادبی ایویشن -
- ۴) مشتاق مجروح یوسفزے ، ائی اینڈ کو صائیکو ، غہر مطبوعہ -
- ۵) اظہار اللہ اظہار ، راتہ غور و نو کنبی بنگری شرنگوی سلمان پرنتہرز بابو جہد روچ پنبور ، یکم جنوری ۱۹۹۸ -
- ۶) اسیر منگل ، ایک نوجوان شاعر ، اظہار اللہ اظہار ، ورخ پانہ مشرق پنبور ، ادبی ایویشن -
- ۷) مشتاق مجروح یوسفزے ، ائی اینڈ کو صائیکو ، غہر مطبوعہ
- ۸) ایضاً " ایضاً "
- ۹) ایضاً " ایضاً "
- ۱۰) پروفیسر داورخان داؤد ، پتہ او جدیدیت ، ص: ۹۲ تہاس پنتو کو پتہ ، سلسلہ نمبر ۶ ، کال ۱۹۹۶ -

نشته پروا که سنگسار بزمه زه  
مرمه په ده دي چي داسې نه دي پکار  
کاپي دکمل په لاس کښي خونده نه کوي

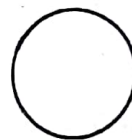


نن ي له هرڅه نه يقين پورته شو  
مياندي چي هم بچو کښي فرق کوي  
اوس به دچا جولي ته خان غورځوم



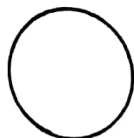
رې دې کړه وران د پښتنو وطنه  
اوس درکښي غښي د ژوند پاتي نه دي  
زامن د پلار مري ته لاس اچوي

د پر گنهگار يمه خو ما اوښخنده  
رېه منت کومه ما سره بس  
له مرگه پس حساب کتاب مه کوه

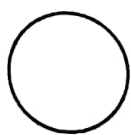


اے د کلهم انسانيت رسوله  
تا چي څرگند کړه د ژوند ټول رازونه  
رې سلسله د نبوت ختمه کړه

چا جينكى په لاره كړې نه دې  
وېل مې سترگې به اوس نه پټوي  
ورته زما د وينې ډرپ خټه دے

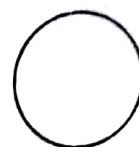


وايي جانانه بي اسرې مې نكړې  
زه به كيله خه د پردو نه كوم  
چې خپله مور راباندې كور وړانوي

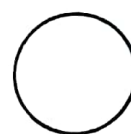


پرې به هوارې كشي شې بلا  
كه د خپرات نه د خانانو د مرگ  
غريب د خپل واده ډوډې سازه كړي

رانه په چم كېنې دشمنې جوړې كړي  
مخې كړي مانجه بيا مې نه پېژني  
مور به د بنكلو په سر شرنه كوم

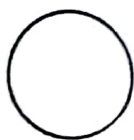


مرگ دې د داسې پښتو پرده شي  
چې د انگن څكلونه او شو كوي  
ترېنه ظالم له كهدسته جوړه كړي

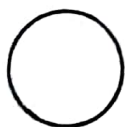


خه په سكون سره ژوند ون تېروم  
يو خوا پټې كينې اوبه خور كومه  
بل پله اور بل كپم دومه واچوم

يم بي روزگارہ انٲرويو له ٲمه  
مينه كوه خو راٲر غاٲه نه شي  
چي ډ جامو استري مي مانه نه شي

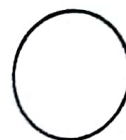


بازار كٲني گٲڅي ٲنه ٲنكاره مخونه  
خو مونډ چي اووٲني ٲادر كٲي په سر  
زمونډه ٲٲمي مونډ نه سٲر كوي

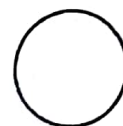


شٲريٲي ٲنه داده چي زٲه كٲو صبر  
اوس ډ انصاف طبعي له چانه كوي  
غله ډ قاضي كور كٲي ٲناه اخلي

چي ډي يوازي كٲم په نيمه لار كٲي  
نو زه له ٲانه داسي ورك شوم لكه  
ډ ميانډو غٲٲي چي خالي ٲاٲي شي



بل ٲوك به ٲرنگ رانه تاخيلوي  
دومره ٲاسته كه ډډي خوٲ كاٲي وو  
نوگيدٲانويه وو ٲول خوٲلي

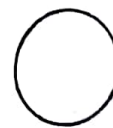


شٲر زه ډ كلي شريفانو كٲي يم  
ٲوك چي لوٲم هغه مي قدر كوي  
شمله چي جگله كٲمه غلا له ٲمه

خبر که دی سر نه لوپته پرپوته  
چی طوفانونو کښې راگېر شي د ژوند  
څوک بيه له يوبله سترونه کوي

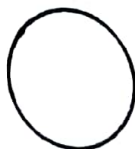


بيا په وطن کښې زلزله راغله څه  
پېغلې له کوره په تلوار راوځي  
رې دې جولي کښې زمونږ خبر واچوي

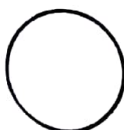


د لاسي کول له خو باران اسره وي  
شېرې تېرې به راځي نه په ما  
چی پېغله ناوې رانه مور کړه ځي

نو زما شونډې به پترې نه نيسي  
زه چې نامه د خوشبويو اخلم  
د کلي په څانگه باندي اور اوکي



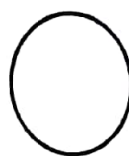
ستاې رځې د هېرېدلو نه دي  
چی تصويرونه دي هم گورمه نو  
وېم که مې ټول کله په کانو اولي



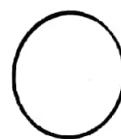
واي زما غريبې بدي نه شي  
خو ساه مې اوځي چې د چم جينگي  
راته ودونو کښې کالي پسخوي



په لوږو تندو ئې پروا نشته ده  
وا ئې په گېډه دې نهره يم خو  
راله پيدا چرته د سر سپورې کا

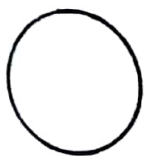


اومنه دا خاطر دې جمع لره  
مينه زما د غلو خمتا خو نه ده  
چې ئې په لارو گن کوئ شېرېني

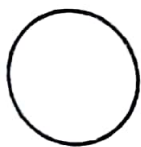


دا چې په خه فريب کينې گېډه ئې ته  
ستا سر تېزې به هله ما مناي  
که د اوبو لاره په ژونده نه وه

په پټو سترگو پرې باور مه کوه  
شېرېني پام کوه چې تېر نه اوځي  
د ملا منډه د جسات پورې وي

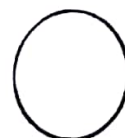


عبتونه مجبورو او خورل  
خومره سنگينه حادثه ده د ژوند  
شېرينه ژارې چې مې سر غوڅوي

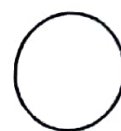


بې حايه نه دي ويرېدل د ښکلو  
زما د تندي انتها داسې ده  
بټ هم رپېږي چې زه ساه اخلم

بشار د پندو دے تاته بښه پته ده  
ته د کښو ولونه مه پرانيزه  
تور د سپوږمۍ په لمن پورې نه شي

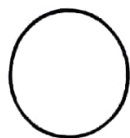


رې دې کړې خبرخو دا شگون بښه نه دے  
پنځله دولۍ کښې هڅې کور ته لاره  
پلار چې ې چاله دې خوانان وړلي

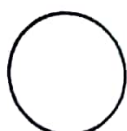


خه ننگيالي دې قاتلان د سيمې  
د سر ساتلو په بدل کښې مدام  
لوڼه جولي ته د دېمن غورځوي

ناپوهي خبرخو ېې حسي خوره ده  
بټ خو ساکاني اختلې نه شي  
څوک به په کانډو کښې قلم لگوي



خاوري به پوه شو د تعليم په مزه  
مازيگره چې شي چپو ته د سيند  
کتاب ورلپه کړو چکلان لاسو

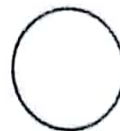


خان کښې څوک توان د تماشې نه دري  
بس د هوا په لور روان دې زغلي  
څوک د پېر يانو په دولۍ پسې ځي

سڀيٽيس زمونڊن ڏ لاري ڇنڊا ڇو نه ٿو  
چي اشارو ورته ذره اوکرمه  
نو ڏ بنگاي نه په يو ڏو را اوڻي



زهره اخر صبر ڪري سلو ڪٽي وائي  
کوه چي هر چا سره مينه کوه  
خو شي له خان کورته را اورسوه



په هنج فریب دلاسه ڪن به نه  
کت چي پردے شو خود نهي شي شو  
ستري مي نه ورتي که ڊپر سترے يم

زهره ڪٽي ئي اور ڏ مينه بل ڇنگه شي  
ڏ چا په کور ڪٽي چي شين يني زما  
لوپه رونهي انغري ميه پراته وي

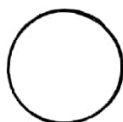


خمه مدام ڏ هو اکانو په رخ  
يم ڏ سپريانو ڏ دولي په مثال  
خان راتنه ماء سپاره بي کوره ن شي

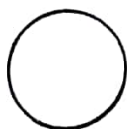


شونڊه مي رو ڏ چي شنه ڪٽي  
اوزه په دي سوچ ڪٽي رگيريه چي  
دوه توري يو تڪي ڪٽي خائ ڇنگه شي

اوس به په دې کښې تاته خه وایمه  
زار شاه ستاله سادگه شیرینې  
منې زما اوخوبنه خپله کوي

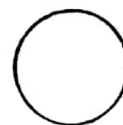


د برسنډې کملې شیرینې زما  
که په جبو کښې هم مېشته کې مدام  
تور به دې پورې په لنده نه شي

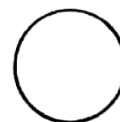


چې دې بهر کړو له دُرشله قدم  
په مرگ حساب شوې شیرینې زما  
خولې تاه توکلې لارې نه راجې بیا

دارې وهمه سرچینه یم د ژوند  
تابه لیدلې وو رنگونه زما  
خو که دې سترگې پټې کړې نه وې

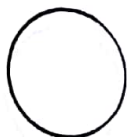


زه خو دنیا ته فرشته بنکارمه  
بیره له دغې ویرې نه خرایمه  
چې اصل مخې رایه ډاکه نه شي

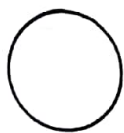


خه بې حسي ده په ماحول کښې دینار  
پراته دې قتل توریالی د وطن  
زه هنی مون باندي بېگم سره حم

د حقيقت دنيا کښې ژوند تېروم  
په تلو دلاسه کښم نه  
زه د ځوانۍ د خوب تعبير غواړمه

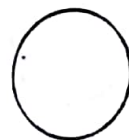


بلا ختلي دي په سر رقيب  
خدای شته چې نور ورته هېڅ نه وايي  
خو لږه منډه ترې ضرور خلاصوم

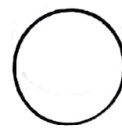


د مينې لار کښې چې ټيندک شمه زه  
شړينه اووايي په خود کښې اوسه  
داسې د لوړې نه په دو ولي ي

وايي ځواني به مې په کور زړه کړم  
خو بې ننگۍ ته غاړه نه بدمه زه  
مخ به مې اوس کفن کښې هم نه وينې

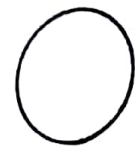


نن يوې بڼې خپل خاوند ته ويل  
سختې بې حايه په وړو مډکوه  
ته چې زلمی و ټابه څه نه کول

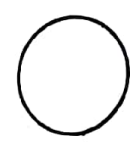


له سپينې بڼې دې حيا راځي خو  
مه وايه دا چې فرېسته يمه زه  
ته څومره وران وي تاته ښه پته ده

دا قافلې دې په سفر کېږي اوسې  
خو کومه لار چې د منزل لاره وه  
وايي چې نن هغه سېلاب يوړله

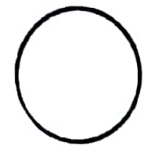


شیرینه وايي له تازار شمه خو  
واده د ټول عمر سودا ده کله  
دا خو زما او ستا خبرې نه دي

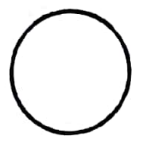


زمونږ نصیب زمونږ په لاس کېږي نه ده  
وايي که اور ته موهم واچوي نو  
د مشرانو وېصلي به منو

ماڅه غوښتلي وو او داڅه اوشو  
نن مې له هرڅه نه باور پورته شو  
چې مې د مړې گېډې چيچل اوليدل

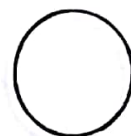


دلته انصاف د چيند خانو ټول د  
پرېښودنه که داغ دې په لمن پرېوتې  
سربله دې اوبايولي که پوزه کوي

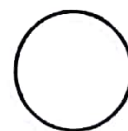


او وايي خپل عزت پخپل لاس کېږي د  
چې شوکوي مانه زما لويې ته  
نو ستا شمله به څنگه جگه ساتم

غوښتنې ستا ټولې بڼې داسې دي  
لکه چې چرکه څوک په زور اونیسي  
او ورته اووايي هاگی و اچوه

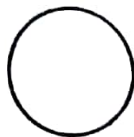


منم د مینې تقاضې منمه  
قسم دي ما به هېڅ ویلي نه وو  
خو واره چې خولې مین و اوخوړې

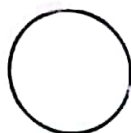


خوانه خوایي او د سپرلي مازیکس  
داسې په یو بل کې غرق شوي وومون  
چې رانه ورکې د خپل کور لارې شوې

خلق دي کار کېنې زمونږ کار نه لري  
حد کېنې دي اوسې گنې بڼه به نه وي  
مونږ خو په بیعه ځان له شر اخلو

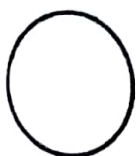


تېښته د ژوند له تقاضونه کوم  
هر څه په سر سترگو منم شیریني  
خو گوټ او یو کېنې ډوبېدل بڼه نه وي

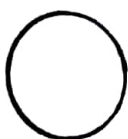


خدایه شته دشمن مي خوشحالېږي په څه  
دا خو مي لويه د ژوندون گټه ده  
چې محبت کېنې مي تاوان کړے دے

دوسره پوهېږي نه ماشومه ده لا  
خان ترې بېخي ورک شي چې ما اوويښي  
لا حادثو هوبنياره کړې نه ده

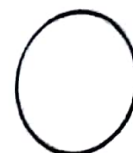


خوارلس کلېزي پېغلي ماته وييل  
پوهه په بختا ده په عرونونو نه  
تابه دا خپلې تجربې دهوکه کړې

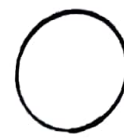


خوشحالېدم ورته بي حايه هې  
چې دکيرېږي تېبتي مې اويدلي  
پرې مې کړې نن خان له د برېتو خوگي

منم فرېبا دي خو صحرابنې د ژوند  
ستا خواني مرگ مکي مکي گوانبون  
د محرومي احساس په شاتېبوي



خان پخپل زورباندي ژوند ساته  
گني نوزه خو د قاتل اوښکه يم  
ماله به خوگ په زړه کښې خاڼ راکوي



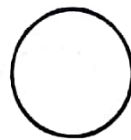
ژارې له سره لويته لرې کړې  
وايي بهرله کوره شپې مه کوه  
گني نو خان حلالوم لاليه



شيء کڻي له کوره پښتني نه اوځي  
مرگ دي روا دے خوځه خپل کاله ته  
د نهر خاته نه مخکڻي خان رسوه

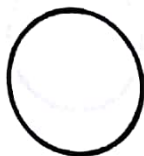


زما د زړه داغونه پرق اووهي  
سپوږمې چې کور جوړ کړي نو ټوله شپه بيا  
ما سره ستوري پټه پټوڼي کوي

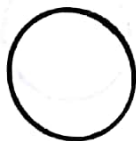


بي وفا نه يم خو شپږيني زما  
د زانو سېل چې لا روان اووښم  
زړه زما هسې په هوا غوندي شي

پدېږدوه څنگه په تا ملا وټرم  
وس چې دي اوسې بي خوندي نو ته  
د خپل مېړه خبره هم نه مني

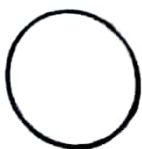


هرو قلم ترې راخستلې نه شم  
ماشومه سازه کړي له خانه وايي  
راله په لاس باندي گهرې جوړه کا



ددې خبرې په مطلب نه رسم  
وايي چې ستانه زه اوزکاره شمه  
بيا به څاروو ته بو تاوه کومه

مهرانه شوه دهره د پنتو پالنه  
پلارې په موبن باندي جرگه کړې ده  
نورې د شپې تياره کبې کور پرېښه ده



غله راختاي دي په کور، غلي شه  
سوچ ته مي پرېږده که خه لار راوځي  
خلاص به له سره شو غوبل مه کوه

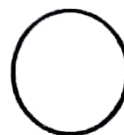


راوړي چې ماله پلوښې د سحر  
شوک ي پلوقدرې هم اونته ويښي  
کورته د شپې تياره کبې خان رسوي

خوچاته خه اوچاته خه بانه شي  
د شلو ژرندو که راوځي وي خو  
مېر شوي اخر د لوپښې پکي کبې

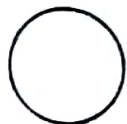


خلقو په ما بيدگساي کړي دي  
ثابت که يوجرم هم نه شي په ما  
زه به له دي کلي نه کډه کوم

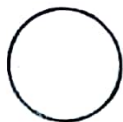


نوره مي هېڅ باندي پروا نشته خو  
چې ستا تر دره مي در اورسوي  
عقلونه زار شه له هغې ټيندکه

ادوایی نه پوری کوم نکرینری  
رانه چی بل وطن ته چی مینه  
نو سره لاسونه دی په شرق اوگی

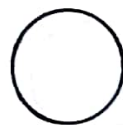


د پینتی کومه ادا او پستایم  
په کومه ورخ چی زه په کور کبې نیم  
له آییڼی نه هم سترونه کوی

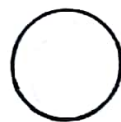


خوک ورته پورته هم کتلے نشی  
آچی سرتوره را اوچی له کوره  
قول چاپېرچل شی لوپته لوپته

طوفان یی یونی جولی ته دچا  
وایی نور وړاندې یی نظر نه گئی  
لاس راله راکپه گئی غرقه شومه

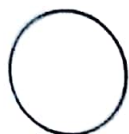


په ژوند کبې کتبه او تاوان خه وی لا  
پرېن ده چی غرق شومه پروا نشخو  
چی د واده ارمان یی اورژېده

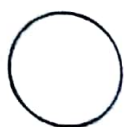


مور یی نن پلار ته په حېرت او وېل  
خدای شته چی لور مو واده کړې ده نو  
اوس هلو مو بن کړه مېله نه راجی

د ښار ماحول درنه څادر لري کپو  
ياد کړه جهاز چې به راپورته شونو  
شوي به کوټي ته په يو دو دننه



وايي بي حايه طبعي مه کړه له ما  
اوتپه دا تپي په سپوري گني  
څوک به سپوا مانه خرابه نه وي



زه ئي له خان سره مېرمن کړمه نن  
ما چې ترې اوکړلو تپوس د کمر  
پېغلي انگن کني په خړپوسو شولې

سارپه سارپه اهوڼه څله کوي  
ستا د ځوانۍ تاو چې راپورته شي نو  
اوبه اوبه شي ټول د واورې بتان



زه څه تپوس کوم او ته څه واي  
يوه خبره دي هم روغه نه وي  
تا جوړ په اوبن باندې سورلي کړې



خوښه دي خپله ده خو ياد اولسه  
گډې به تل خاورې په سر بونډې  
چې د خاوند سترگو کني خاورې نولې

ييم دُ تعبير دُ بلاگانو خوراک  
په کوم فریب باندي دھوکہ کوټمان  
ياران په بېلہ باندي پيا زگرځوي



دا بنه انصاف دے افرين شه په تا  
يو خوا اوښان خلق په بېلہ وهي  
بل خوا څوک گفټ قدرې کولے نشي



پردي وطن کښي ي زړه خورغوندي شو  
له خانه ورکې بنايسته پېغلوکې  
سافران درسته يادېښي که نه

منه داچي ستا د زور نه رسد  
خوچي زما گريوان ته لاس اچوي  
نو ستا شمله به شو کومه له تا



ستدگي په ما باندي بښي توري دي  
کورته په ډېره موده پس راغله  
په سرو جناړوي استقبال مة گوه



دومره زېږيل ييم د ژوند حادثو  
اونه چي هر کور کښي مېوه اويښي  
په ما د کانو بارانونه کښي

خبرې پټې پاتې کيږي کله  
مېرمنې تاکه شونډې اوگنډې  
وايي خوشبو ستا د بدن رازونه



خوږې راته وازې حادثې اونيسي  
له کوره ورک شوچې نه کوره اوځو  
مونږ د ژوندون په کوم پړاو پراته يو



ما ورته وپل چې کله مه پرېږده خو  
مې کېده نه ځکه تېر ما بنام ئې  
د بنار په چوک کېږي خودکشي اوکړد

خاورې د پکنک په خوند پوټې شمه زه  
ذره هم خپلاسي ته نه پرېږدي ما  
شېرینه ماته مېلوکان گموي

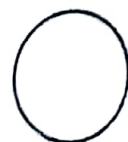


دا نه چې پوټې نه يم په سود او په زيان  
خو چې خبره د پښتو راشي نو  
زه به په چټي پښې باز پرېږدمه

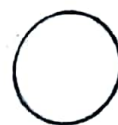


منزل ته گڼې مرحلې پاتې دي  
لا د کښو ولونه مه پرانيزه  
چرته تياره لار گڼې تيندک نه شمه

خدا ئے شتہ پہ خیلو کئی خہ پس پس کوی  
خانونہ غلی کوی چي ما اوویني  
خہ رازداری خوشته د مور او دلور



زہ چي د سیند چو تہ گورمه نو  
راشی پہ سترگو می لاسونہ کیندی  
وا ئی خہ اووایہ چي شوک یمہ زہ



بنہ روغ رمپ یم چي بھر یمہ زہ  
کور تہ چي راشم نو بی حالہ شمہ  
چا جو پ پہ ما بانندی تاویند کرے دے

دا حقیقت د چاندہ پتہ خونہ دے  
درنگ سپر لو پسی لندین و حکہ  
مونن پہ صرا کئی اوپہ خور کرے دے



مونن بہ سپور می تہ وو پغوا ختای  
افسوس خودا دے چي زمونہ دکور  
درشل کہ او درین بی، دیوال پریو چي



بگری پہ لچو کئی پہ خیال شرنگوہ  
چي پہ سینہ کئی می غورنگ راشی نو  
پہ دریادونو کئی کشتی لاهو شی

هَان چي دي ما باندي ناجانده كرو، نو  
نور به سواله دي نه خه وایمه  
بگري دي مات شه د پینزیو سره

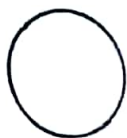


دي ستم به خه تعبير کوي شوک  
بنه چي مي غرق کري نو شهرينه وایي  
توبه توبه داسي به بيا نه کوم



چي هلو خلوکني د ژوند گيري شوي  
د ميانو تينو کني شوده اوچ شولو  
دا نو نده به چه چا پسي چي

غم زمونږ ټولې خوشعالي اوخوږې  
عسرونه او شو چي زمونږ وطن کني  
ختي روژي شي خو اختر رانه شي



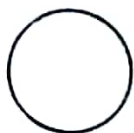
ورسره ډيري معجزې دي منم  
خو زه د بکلونه ټپوس کومه  
د زړه دا رنج علاج مي چاسره د



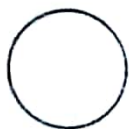
دا لپونه يوه پوښتنه کوي  
ستاسو د ښار په ترکي فضا کني  
شوکه شته چي لاس کښي په سر د یتيم



ثوبه په خپلو کښې پښتو کوو مونږ  
خه چې ارمان د زړونو اورژو  
څوک د اخت په ورځ روژه نه نیسي

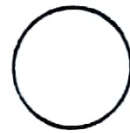


سأه راله دوبه د سپرلي هوا کړه  
اوس د الفت طمعي دچا نه اوکړم  
دکهل سينه کښې هم دکافي زړه دے

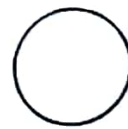


دخدائے نه اویرېنه ، غلے شه بس  
سکڼې مابنام دے لارو نمر پر پوتنه  
خوله به دي گوڼگله شي خبرې مه کوه

دومره خو حق شته په دي ښکلو زما  
چې ئې په زړه پورې ښه کلک اونيسم  
د بناستونو ، د جمال شاعر يم



دي کښې به رازخه وي پوهېن مه نه  
په سمندر چې بارانونه کښې  
او سوزي تندي نه زمونږ فصلونه



خاوري په سر باندي انبار شه په زما  
وېنل ئې چوک کښې چا برېښو کړمه جوه  
مور چې د لور له سره شال راښکلو

قد ي لوتېږي  
او جينکي دکلي  
ماتنه پستهږي



غم ي لب سپک شو  
ما ايښي ته کتل  
خاني رانه ورک شو

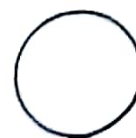


مح نې بد رنگ شي  
چې پيري هوا اولي  
ايشنه رنگ شي

خوک ترې خبر دي  
د ژوند بلا غمونه  
زما په سر دي



اوبدي ماره شو  
خو ملکان دکلي  
د لوبې مړه شو

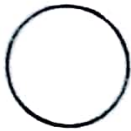


خسه چې وړاندي  
نو اسمان هم راکوز شي  
اوبو ته لاندې

ستا به تلوار وي  
خو که د پلار وي نو هم  
ژرنداه په وار وي

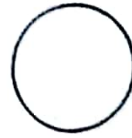


خوک وارخطا دي  
راسته چې واي دروغ  
وايم رښتيا دي

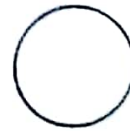


پېغلي چې پاسي  
د ډېرو خولو نه ورته  
لارې راځاښي

اور د سينو کښې  
شپړينې مه ډوبېږه  
په گوتې اوبو کښې



خان باندې تنگي  
پشکال غرمه شوې  
وه سپرلي رنگي



لوټې شو اخلاص کښې  
اووايه پاتې شېه شو  
د کله په لاس کښې

په ٽال ڇي ڄاڻي  
ڄاڻي زره ستري پڻي  
اور ته ورداڻي



ڇي ڇي دي ٻنڪل ڪوم  
خدا ٿي ته ڏهر ٿي سي  
خاوري به ڪل ڪوم



نيت دي خراب ڏي  
ڪڍي نو هر وگهه  
ڪل ڏي ڪلاب ڏي

دا منڊو ٿري  
په هر قدم شوخوي  
ڏي خلقو ڇري



اور ڪڍي انگي  
ستا تصويرونه ڪوم  
خوب رانه ٿي

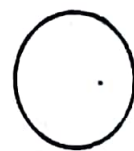


ڪور ته دي زرخي  
ٿرنداه ڏي سوال پاه اوڀو  
ڇرته ڪڍي ڪري

سَاه اوڻِي مانِه

پِه کومِه لارِي تَه

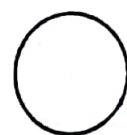
دُ زِرُه درمانِه



منزل دِي ورک شِي

پِه تُولِه لار چِي سِرِه

لِه بِنِي سِک شِي



جَنگونِه کِپِي

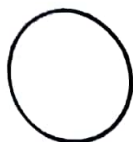
پِه تَوِيوَدُو دُ وِينو

تَنَدِه ماتِپِي

وِينِي بَد تَل شَكِي

چِي دَا بِنَارِيان هِپِشِه

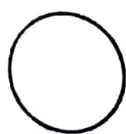
پِي دُ بُوَتَل شَكِي



نَمِر چِي پَرِپُوِي

سَتَا لِه کَرِپَوان نَه زِمَا

لَا سَوَنِه اوڻِي



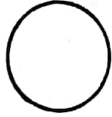
بِل پِه مَا اور دِه

دُ اوِنِکُو دُووُ خَاخکُو کِنِي

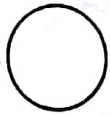
نِي حَدِه زور دِه

۱۰۳

یو خوب او خیال دے  
کارغه زده کرے کله  
د زړې چال دے



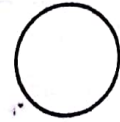
داڅه ناتار دے  
اوس هر یو کور د کلي  
د بنار بازار دے



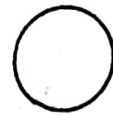
زړه مې غرقاب شو  
د اوښکو یو څاڅکې هم  
ماته دریاب شو

۱۰۲

دردونه زیات شي  
زړه مې په واک کېښې نه دے  
سربه مې مات شي

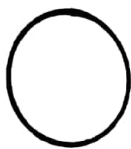


بارانے ورېښي  
په زړونو اور بيلوي  
ويښي خټکېښي

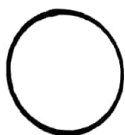


سپړلي پچي لار شي  
هر څوک په غم اخته کړي  
کلي وېجاړ شي

شماری بس ستوری  
د شپې راپاسوي ما  
کار راله گوري

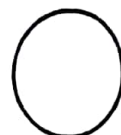


کيننه کم بختي  
څوک دې ميراته نکړي  
د څکلو لبتې

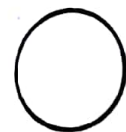


ستدرې واځي  
را ټول دې نه کرمه زه  
مر شومه هاي

خوشه فنکار ي  
د پېغلو بت سازوي  
هسي اوزکار ي

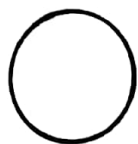


غرق شوې لاري  
خوراک او څنک چي کوي  
اوس په ولاړي

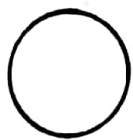


هسي به ونه شي  
چي ترې اوبه نه اوځي  
کوي به شن شي

ڪور مِ زپه تڱ شي  
چي نيمه شپه حجره ڪنبي  
د بنگرو شرنگ شي

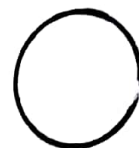


اوس هسي ٿاري  
نه راجي خولي ته بهرتاه  
توڪي لاري

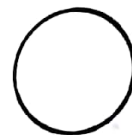


دا حه قيامت دے  
خواني دي شوخه ده او  
تصوير دي نت دے

اوس په هر لوري  
اور مو په سر وروي  
د اونو سپوري



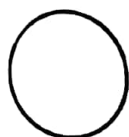
اوواي پوء شوي  
ته چي مين شوي په ما  
لاري توے شوي



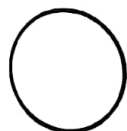
تیکاله غواري  
لمبه چي نڪرم تنور  
چي مِ ٿاري



واڻي ڪوڪو ۽ ۽  
راته پڇڙي ٽپي  
زه هائڪو ۽

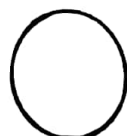


قصه خاني ڪڍي  
ٺڪاري ڪارههه مخونه  
پهه آڻي ڪڍي

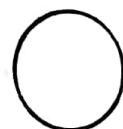


۽ ۽ وسواس ڪڍي  
ڪلونه مراهوي نههه شي  
د ڇا پهه لاس ڪڍي

خوشهه دستور شو  
پانههه ڇي ستا زيرههه شوهه .  
نو نههه دي سور شو

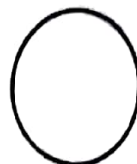


ڪور ڪڍي تنههه ۽  
اوس بهه د زرههه زخمونه  
ڇاتههه زههه بنايم

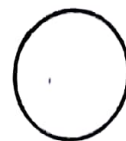


ڙوندخهه رنگين شي  
ورهي تبههه ۽ پههه شا  
اسان بههه شين شي

ستا چي ٻنڪالو شي  
دُڙهه درزا تڙهه شي  
هجو ٻه رو شي

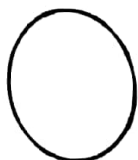


هي زما سپورے  
واي هر شه منم خو  
راته به گوري



ژوند خومره تريخ دے  
ذهن اوده دے په خوب  
او زره مي ويخ دے

راته جغتېږي  
واي يخني ډېره ده  
واوري ورېږي

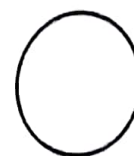


سم له ماښامه  
شفق شفق خوره شوه  
يو گل انډامه

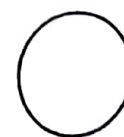


زما حيا ده  
منم چي نور ستاده خو  
بنجه زما ده

پندرونه نغبتی  
پیغلی را اووتلی  
له کوره تبتی



بنکاره به غلاشی  
تاته چی کورمه زه  
وار می خطا شی



نپرونه درزببی  
چی آینی جورببی  
کافی ماتببی

ژوند می رنگین شو  
راکببی مستی راغلابی  
سرچی می سپین شو

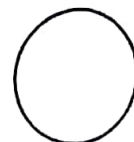


اوبه دی زور شه  
چی ماتوی حدونه  
خه نخ دی تورشه

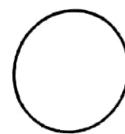


سرکه می سپین ده  
به هنج هم نه پوهببی  
سودم ته شین ده

د کلي خلق شه برانده خون ددي  
خداي شته مري تاه به دي لاس پرېو  
چي د هتيانو غلا په تپته کوي

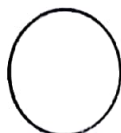


اووايي ټول د اکيچن کسه دس  
ايکو ته هسي خوشحالېږي خله  
خوک لېوني نه دي چي تا يادوي

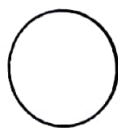


زړه غوڅوي د اوازونو فرېب  
چي ميانو نه نغې هېرې شوي  
نو په پنجر وکښي ئې مارغان بندي کړل

شومره سنگينه حادثه ده د ژوند  
خپتي مو اوخوړې جذبې د وفا  
يو بل تاه اوس د مينې خط نه يکو

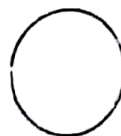


د خپل بنايست له زوره نه دي خبر  
دراز قامته ، جادوگري پېغلي  
ډېر مې کچه کړي چي منتر پخوي

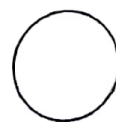


شېريني تاسره له دغې ويري  
واده تاه غاړه اغودله نه شم  
زما به تاسره کوښښ ماته شي

دا کتپه و نه په نظر کښې لسه  
زه به له خپله کوره ورک نه وومه  
که هره لاره د منزل لاره وه

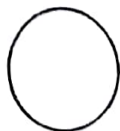


نن یوې پېغلې خپلې مور ته وپل  
بیا به د خپل طبعې له ماته کوي  
چې زور سړي ته مې په زور وادوي

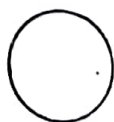


چې مزدوري په کومه ورځ اونه کړي  
بچي مې ټوله شپه د لوبې ژاړي  
د مزدورانو ورځ دې نه نماځي شوک

داسې ښاغلي هم ليدلي دي ما  
ځانونه لوتې کړي په ادا د ډمو  
او خپلو بڼو له جامه نه کوي

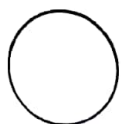


چې مې زما ديدن لاياد شي کله  
بله قه او خپري په سره غږه کښې  
زر د کونتر و سپل را والوخوي

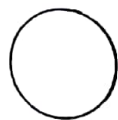


ناساڼي کړي که کړي نيازينه واي  
د زړه په سر مې په ټوپک اولد  
خو چرغکې په لاس کښې مه رانيسد

بي حايه ما سره ايرى مه وهه  
همه بس همه وي كه هر شه واي  
نه د چالور وي او نه خور وي دچا



د پيتنو پغلو تاني نشته ده  
چي خوك ي او نه كړي تپوس نو خپله  
ملا ب ملا ب خواني په كور زړه كړي

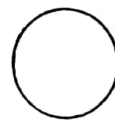


د ستومانى زيبگي ي خولې نه وتل  
چي ستره مه شه ورته ما ووېل  
د لپونى شونډې يو پ او نيوي

د زړه درزا ي په اختيار كښي نه ده  
بنار كښي جوړ او شوله د هم چا و نه  
د كور تمبه دې په يو درز لري شوه

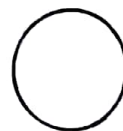


يوسمه چرته د ارمان جنازه  
تا چي د كور ورونه بند كړل په ما  
ماله به خوك په زړه كښي خا راکوي

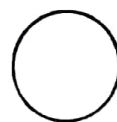


يوه جگړه كښي زمونږ د كلي  
خلغو را ټكل د اديرې حدونه  
تول بيا د يو د بل په حد كښي مړه شو

پنځله چې مانه انځورويو اخلي  
ساه په سكيندو شي خه په گرانوئي  
ستاسوڅه خيال دے د واده باره كني



په چاپېرچل كني خرابه دومره دي  
په كومه وړخ چې پرې سغتي اونكړم  
وبم كه په خپله بڼه ظلم كوم

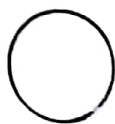


سرې قربان كړم خو د چا دپاره  
دلته چې قدر د جذبو نشته دے  
خوتي به څوك په درمال كني كوي

ته د ژوندون د مايوسو علاج لي  
خوري وري زلفي خوري وري كا  
چې انتظار څوك د سحر نه كوي

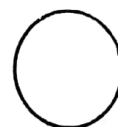


داسې خچور كړم از مېشتونو د ژوند  
شېريني ستا خانه بدوش يادونه  
اوس د زړه دشته كني پراو نه كوي

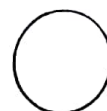


الله دي خبر او كړي په صدرچوك كني  
كاري گليا دي اثارې ماتوي  
او هسپان خپلو كني كپ لگوي

جرم دچا 'سزا دچا لوييه ده  
يو د پوليس له سترگو خان ساتي او  
بل په يوه پيسه قانون خرشوي

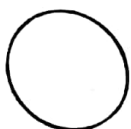


سپک راته مه گوري که غز نه کوو  
گنې خوبونه به مو هم کړو حرام  
مونه دچا ميراث خواره خونئيو

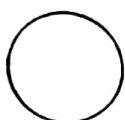


زړه ي غلبل، زلفي ي تار په تار وي  
وېل ي زه وېره ي خونده يم  
گنې نوته هم هېرېدې شي له چا

شېريني اوباسه زکوٰة دحسن  
دا افتونه نازلېني حکه  
چې په وطن کني شوک خبراتنه کوي



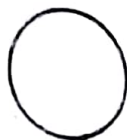
سر به بي حايه درله شه خوبوم  
دپيتنوله هونيارى نه لوگي  
کورونه وران کړي چې حجرې سازوي



په خه پوهېني نه ماشومه ي لا  
دروغ ربنتيابه دي بنکاره هله شي  
کله چې ستا خواني مېوه اونيسي



چې څه بلا يې ته يې حله جيني  
زما د زړه د قيامتونو دروا  
خدا ښکړو دکاني بت کني ساه راوي



بيې د سرو سپينو خزانه شپري  
درتاه خراب د چا نيتونه نه شي  
کشي را اوسپه ماران پرايزه

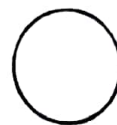


دا نظر وته به ټيندک خوري ضرور  
ستاسو د ښار کڼو وږو لارو کني  
وه کله لاسي سم کړ خپله شي څوک

لاس راله مه راوړه ناداني جيني  
بلا گرمي ده په وجود کني زما  
پام چې پتري چرتو لمبه اونگري

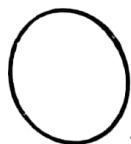


ډېر تور زنان به داسې هم اوويني  
چې يې سرگند شي دکناه رازونه  
نور زر په خپله بنځه تور پوري کړي

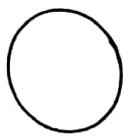


شپرينه اووايي په ډېره مينه  
چرتو خو لار غلطه لاديه  
ويرېنم لار چرتو غلطه نه کړم

شهرينه او وائي قربان شم له تا  
غزل غزا مي راخوريني په زړه  
ستا هايكو رانه تپي هپي کړي

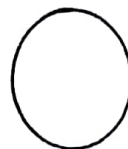


دوه ورځي ژوند دے تاته بنه پته ده  
زړه ته راجخته شه د ناز مېرمني  
سرکشي پر بنده د شيطان مې منده

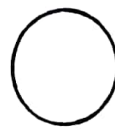


زما له خانه دومره طبع نه وه  
خو چې قدم بدم د کالچ جينکي  
راڼه په لارو کښي شيندي کلونه

د ژوند د حسن ننداري خه کوو  
درانه پنلا ونه مو پراته دي په سر  
کاله ته خو که چرته ملا نغه کړو

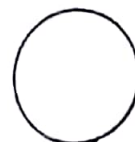


پر بنده چې پغلې ځي په خپله لاره  
چپه ځي مه گڼي ستومانه به شي  
توري پچو دي که راپاري شولي

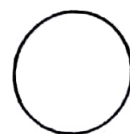


وايم چې تويي ستوماني به اوځي  
خو وې دا ارمان مي اونه رږي  
کورته چې راشه نو لاسته شم

زۀ ئي له سترگو لگيدو اووېستم  
ماله قسم راكړي چې غين مه كوه  
او خپله ټول كله خبر كړي په هان

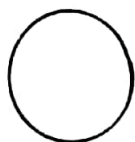


شكر دے سترگي زما اوږي نه دي  
غريب سرے يم خو كل شاكې زما  
د چا عشو نو ته پسخېن مه نه

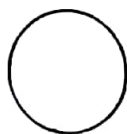


گن تصويرونه شي خواره په ذهن  
عېن چې په نيمه شپه زمونږ كلي كېني  
د سپو غيا شي، هكمامه جوړه شي

د حېرانتيا خبره ولي نه ده  
غو ټوي چې كل شي په قيامت كېي د ژوند  
هان راته وېر خدا لگوي بېكه بنكاره شي

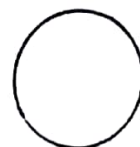


زنه مې اونيسي، سلگو كېني وايي  
خلق خو خلقو باندي چل زده كوي  
كور نه په نيمه شپه بهر مه اخه

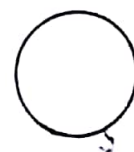


سیند ته کلونه ورگنار کړي وايي  
خه عملي کارونه هم وي پکار  
زمونږه ميني کتابي ميني دي

چي د ياران شېبې رانکې شي کله،  
هاغه ماتم شي راپه ياد د کلي  
کچه کورونه چي اوبو اوږي وو

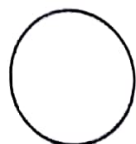


د انتظار هم خه حدونه شته دے  
چي تر قيامته وي ولاړ دغسي  
بيا عجوراً خلق قطار ماتوي

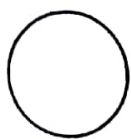


وي د بنايت د بني شمشاد حيني  
چي خان دي نه پېرنده بېکاري هسي  
لکه په گنډو کيني چي اوښ وي روان

زما د خاورو کور جوگه نه و ستا  
شېريني ما په اسمانونو غوښتي  
خه او کړم خدای راله په زمکه را کړي



اول دي خان کني دومره توان را ولي  
چي په خندا کړي قيامتونه د ژوند  
په غلي دي تا سره سيالي نه کوي

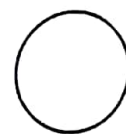


توي ويستي يو نوکر وېل ي  
کور کني چي صېب نه وي بي بي ظالمه  
چېر ناروا کارونه اخلي له ما

هر څوڪ چې څه اوکري، ربيبي هغه  
لار کښي کښنه مه خپله لار اخله  
ستا پخيل کور کښي هم تور سرې شته ډ

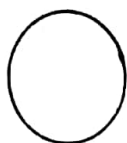


تاوده، ساړه که دي د ژوند اويدل  
پېغلي مستي به درنه ټولې اوځي  
بيا به په تا باندې غوټه راشي

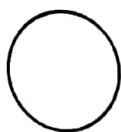


سترگي له دغې ويږي نه پراښم  
زما د زړه په رنگي ټټو اونه چوي  
ته چې شپږيني پوکڼي پرسوي

زغم به کوي ډېر که حالات شي خراب  
لاس چې د ورور مري ته وانه چوي  
د کور انگن کښي څوڪ دېوال نه وي

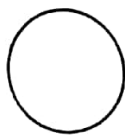


سمه شه ښځي په خپل حد کښي اوسه  
زه د ټول کلي نه نفرت ورکوم  
ته راته کور کښي دېوالونه وي

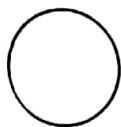


واورئ زما که ئي مني او که نه  
که لږ مو هم سست کړو په ښځو پېږ  
بيا به ترې گڼي او ښځي چوپړ وي

شهريني زرهه ده ترم شوه نده  
نماشي اوبسكي عبث تويوي  
كاهني اويو كني وراسته كني كله

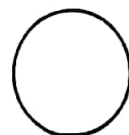


شنه چي مي شونده شي د قام د ورو  
لكه د چرگو د بچو بعري شي  
اونخلي خلو كني هيران بيلوي

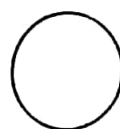


بن انتظار د عرومي مي او كره  
ترخو چي چرگه كوركه شوې نه وي  
نو په هاكو باندي بچي نه كني

زرونو كني اور د ميني بل كړي كني  
بي حسني دومره په ماحول خوره ده  
سم پکيني خدا بگو واوره كني سره



راقه ستا ياد داسي سرور راكوي  
لكه د ژمي په واورينه شپه كني  
شوگ په كمره كني انگي تي بله كړي

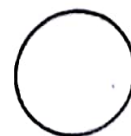


پهغلي د بنار پارک كني را توپي وي نن  
وېل مي راغله يو وي شتمه صدي  
مي چي د كور درشلي او غورخو و

د قام تور سرې دې سر تورې نه شي  
تازه تازه غومپق غومپق پېغاي اوس  
گړي خبرات پسي 'د اكي غورخوي

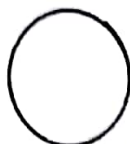


فتنه فساد به ترې جور پېږي ضرور  
چې د خوارانو نه خانان د کلي  
د گوه چاري مزدوري هم اونيسي



مات شي بچي د مصور قلمه  
زما د خيال د شهزادگي رنگونه  
خدائے شته چې ټول دې په اوبو وړي دي

لاړه شلمه مدي هم تېره شوه  
خو لا زمونږ وطن کبې هاغه رنگي  
خلاق د غار نه راوتلي نه دي



وېل ي راغله يوويشتمه صدي  
دې کبې کوڅه کبې يو ملنگ چغه کړې  
سحر را اوسه خته شپه تېره شوه

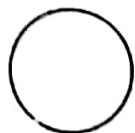


تا به وېل چې سره ژوندي ستايمه  
خو داسې کوي مجبوري دې وي نن  
فرېم نه چې تا زما تصوير لري کړو

او مینا دا خاطر دی جمع لسه  
ماله پیه شاه سترگو کنبی چتی راگو  
ستا پیه کنا رکنی خو اوس پنه

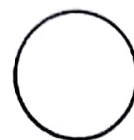


ورتاه می اووی حیث شاه دے ستا  
وہل ی غوام چی برینا نہ شی شوک  
پرتوغا نیسونه جو پوم لالیہ

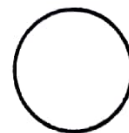


پنگلوکی ناوی خیل خاوندتہ وہل  
هرخہ چی کہنی دابندی نہ منم  
زہ خو خہ ستا لاسوتہ ناستہ نہ یم

شہ اوشو خبر دے کہ می پپرنی نہ  
مانہ دی هاغہ ورچی ہری نہ دی  
چی پیه خنکل بہ می اودہ پرتاہ وی



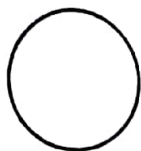
دہرہ کم عقلہ ی زما بسونی  
اوس دچا خولی خو شوک گنہ ی نہ شی  
زما پیه سر پا سرہ شر ماہ کوہ



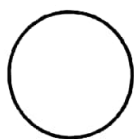
مونز پیه جامو کنبی نہ خائین و پدی  
چی دا دہ راغہ یو ویشتمہ صدی  
کور کہ سو ورن شو نو پروا د خہ دہ



سکله اودر سڀني د نکھت قافلې  
نله د کھل وږمه وږمه خوږېڼا  
خوږيوڼه وينم تعبيس وناه وېشم

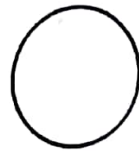


ټوله د زر او زور خيره ده اوس  
ستاسو مخونه په چانه شوکوم  
خوک د جرگو هډو پروا نه کوي

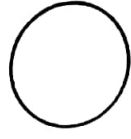


د نوي نسل څومره لوی زړونه دي  
د پلار نيکه هډونه هم ورکوي  
په اديرو باندې پلازې اودروي

زړه مې ټق اوچوي چې مېن کس خوي  
شپږيني خبر به شي دمه پکښې خوره  
رب به زمونږه دا نېستی غوڅي کړي

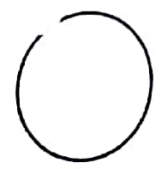


جذبه جذبه دي د ساحل خوږونه  
غوږنگ غوږنگ بڼې د شپې ځواني ده  
سپوږمې په دې کښې هم سترونه کوي

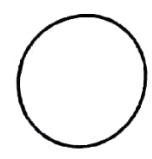


د شپې ټوفان چې شي راخوږ په زمکه  
زه د بې خونده اورکو له غمده  
پورته په ستورو کښې پناه اخلم

زوم خپلې خواخې ته څرگنده کړله  
بيا به زمانه هم گيلې نه کوي  
لور دې مدام ماسره ژبه کوي

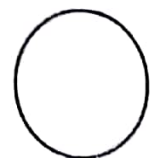


لږه سر تيزه ده بدخويه توده  
که دغه يو عيب تر بنده هم اووتو  
نوره قسم دے ډېره ښه جينی ده

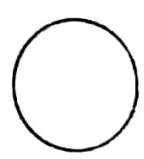


ته هم په پوزه باندي نه پرېږدي چې  
زه هم د هائي بله پرېش مريض يم  
زمونږ د دواړو گذاره گرانه ده

د نمر پيتاوي ته لا ناست نه يه  
چې څوک تمبه زمونږ د کور اووهي  
اوواني ، خان وبل چې ښکاره به خو

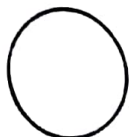


خدائے شته که غم وي که بنادي د کلي  
واغوندي پېغلي د رښمينو لباس  
په ما د اوسپنو نيني او چچي

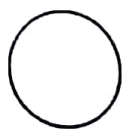


په بي اسرو پورې خندا مه کوه  
بس کره د خدائے نه لږه ويره اوکړه  
د چا ازار دې چرته اونته وهي

دې کښې څوک لاره د منزل اوسوي  
گوره څنگل کښې بيا په نيمه شپه کښې  
د اورکو قافله لوتې کړله چا

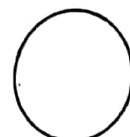


موښ ځکه سر باندي خپې گرځوؤ  
چې د صحرا شپه يې باوره شپه وي  
پېرقي د بجای شي د باران شپه شي

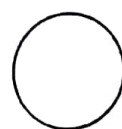


باران شپې شپې وربړي مگر  
اورونه بل دي د نختر په اونو  
بيا چرته تندر په څنگل پرېوتنه

زړه به اخر څنگه زما شي په ځان  
سر کله او خورم کله نيم پاتې شم  
سپوږمې په يو مقام ولاړه نه وي



څه ناروا د فاصلو دهوکه ده  
چې يو ساعت يوازې کېږمه نو  
زه په خپل ځان هم بدگمانه شمه

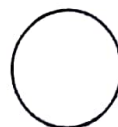


نيکاري چې خاورې مې په سر اړوي  
زه ورته نيم نيم پاتې کېږمه نه  
او لا مېوه مې هم نيولې نه ده

داسې که، شاخکې شاخکې کپړې کپړې  
دا تندغرت زړه مې اور اوند کړې  
شابه شپې شپې راوورېده

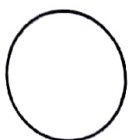


د خدای کارونو کبې شوکغه اووای  
ماچې ئې طبعې د خوږو کولې  
د کرېلې نه هم ترخه اوخته

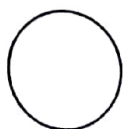


بسه په هر بنگلي مین شپړینې  
واړه رنگونه چې راټول شي په حاکم  
ترېته د نمر سپینه رنجا جوړه شي

بیا چرتاه پېغلي ستومانې اوباسې  
گنې نو داسې چرتاه شوې نه وو  
د کور غنچې اود چينار اونوکبې

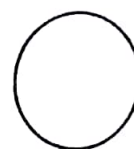


وايي جولى بدې ترخوخالي وي  
کله ونه نه کبې انکې کبې زما  
ما چرتاه شاپکوهي ته اوغورخوه

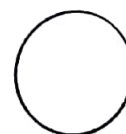


زما تړاي د زړه تاو کموي  
د پشکال خوږ چې سپوا شي کله  
پېغلي خاري د بارانونو لارې

اوسپاري خلق سرو ليو ته د ژوند  
راشې بيا يو ساعت له نه اودرېښي  
ښکلي، زمونږه د وطن سپرلي دي

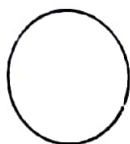


له جنگه ورستو ئې پخلا کړم پدې  
سر مې ماتېږي لېونه نه شمه  
يوه د سپرین کولې خو راکړه کنه

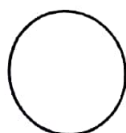


پنځلوکې هر قدم په خيال اخله  
ستا چې له سره لويته پرېوته  
راله بجایو سخته چټکه راکړله

ښه سمه دمه وي کارونه کيږي  
خو د شهلا زړه کېږي خه غلا ده ضرور  
ساک ترې سيلی يوښي چې ما اووښي

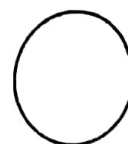


د زړه درزا راله په خاڼ اودروي  
ټک ټک چې اورم دگريال، شپږيږي  
وايم که ما باندي څوک جزې کوي

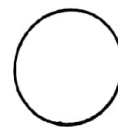


کښې او اوزونه مې سنگسار کړي ضمير  
وايم که څوک مې په مری غلې شو  
پنځلې چې خپو کېږي گوگلر وکان او ترې

هسي بي حايه اوس قرياد مه كوه  
ستا د سينوغوتي هوارې خه شي  
پي چي ماشوم له د فيهر ورکوي

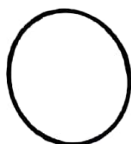


راله حلوا د ناشستي پنجه کړي  
بيا راشي غور کښي راته پټ اووايي  
د سرو ننگي راله جوړه اوکله نه

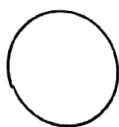


سم له ماشامه چرانغونه وژني  
په تا کښي خه ناخه تياره خوشته د  
خدا ښته له ما سره دي بيا ويره کړه

خني کارونه د چاوس کښي نه وي  
هر خه کېد شي لېوني خو کله  
کله ونه کېږي د انحر اونو کښي

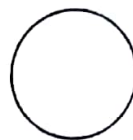


تابيا کومه د يو نوي سفر  
اوس به په دي باندي خه زړه خوږ چي  
د خوب تعبير مي اپوتنه اوخته

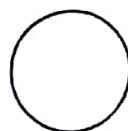


اوبکي مي سترگونه روايي نه دي  
دا خو د کلي د گودر په غاړه  
قطار قطار پښلي تېلونه کوي

رب ي ژوندي لره خو سوچ کومه  
خلق به خپل مړي اوس چرته اوږي  
کلي اباد شو مقبرې وراڼې شوي

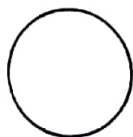


د زړه زخمونه چاته بنایمه نه  
پکښې ې شمېره حادثې دي د ژوند  
زه د سپرلو رنگونه ستایمه نه

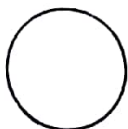


راوړي له ځان سره بهار اوږونه  
لمبه لمبه پکښې سوزېږي خلق  
بل دي د ژوند په هره لار اوږونه

مړم چې څوک نوم د انتظار اخلي  
په ما به ټول کلي ته اور ورته کړي  
نیکلي د هر چا سره لار اخلي

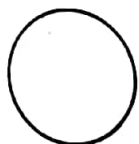


د زړه زورونه لېونتوب اوخوړل  
اوس به زړې خبرې څه یادوم  
ټول تعبیرونه رانه خوب اوخوړل

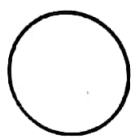


چې زمانه ټوله په خوب اوډه شي  
ترینه راپورته شي سازونه د ژوند  
د کلي شاړه رهت کښې څوک دېره دي

شهرينده گونجي په تندي راوړي  
وايي رښتيا رښتيا خبره كوه  
ستا د جامو استري په خه ماته شوه

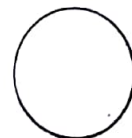


پي شماره داسي رښوران شته ده چې  
تميز د جنس او د جمال نه كوي  
او وايي ټول خوندونه يو رنگي دي

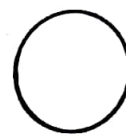


ستا د بنايت د فرېونونه زار  
خو لږ مې پرېن ده چې خان او پېرتم  
ما د بودي په ټال كښي مه ځانگوه

زما تصوير ته يې ټرول وېل يې  
پي د مرغی مې درله هم راوړي وو  
اے د انځر كله چې چرتاه به يې



شه زورور دي مشران د كلي  
چې د لمن داغ ته مې گوتې نيسي  
او نېغه لار راته ښودله نه شي



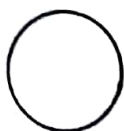
مړنه شم ځانې راكړه د زړه په كور كښي  
تاوده، ساړه كه د ژوند ما اووهي  
زما بيه رېل نمونيا شي سگلي



بې د نازونو لوانې شېرینې  
خان چاله ورنه کړې په لاس  
کې رڼگونه به دې ټول والوې

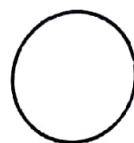


واي کيای دې په سر سترگو منم  
مانه بیا دې غلجې شوې دې  
خو لاس چې مات شي خپې غاړې لږې

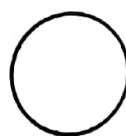


میاندي په داسې پښتو بوري شه  
پاسې پردې تورسري او تختوي  
بیا یې د خوښو شوک تپوس نه کوي

خپلو همخولو ته شېرینه وايي  
سرتېرې خپر شه خوباورې شي  
رغېږي نه د پشکال لېوني

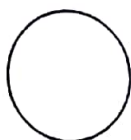


پوزه دې پرې نه کړې د قام لېونې  
درنه په لاره تېرېدلې نه شم  
ته د واده نه پس هم سمه نه شوې

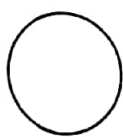


پېغلو وېل مونږ ته گناه نشته دے  
چې د خپل کور ورونه بند شي په چا  
نو خامخا چا سره لار اخلي

تڀنڀتاه له خپله خانہ خله کوه  
پر بنده د سر سپوري دي مه ورکوه  
خدائے شته دکور اوڼي خوک نه پرکوي



زمله به ولي په ما تنگه نه وي  
چي ستا چينار چينار خواني شيريني  
تل د اسمان سره خبري کوي

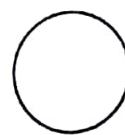


داسي بي واره مي ساکاني نه وي  
خو چي کلونه نارنجان اويسي  
بيا مي سږني ستاد بدن خوشبوني

ددي خبري خه جواز خو به وي  
خدائے شته چي چا د چانه غلا کړيد  
د باز د جالي نه تپوس الوچي

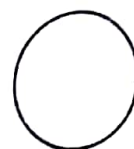


خدائے شته خبره به صفا کومه  
دا خو بښي بي انصافي ده کنه  
اوس چي د ورور تېلوکني خو بندي سوزي

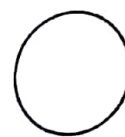


کورکني ساتل مرغ زرين بڼه نه وي  
هڅچ بيا له خپله خانہ نه شي خبر  
بڼچي راپاسي خاوندان قتلوي

زُه دِي لَه مَخَه تَبَر بَدَلِي نَه شَم  
هَر شَخَه تَه سَتَا لَه پَارَه غَارَه بَزْدَمَه  
بِس كَنَه لَار رَا بَانْدِي مَه جَوْرَوَه

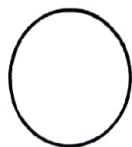


پَه مَرُو حَسَاب دِي تَمَا شَكِير دُ حَسَن  
سَتَا دَ نَظَر تَاوُ يُّ چِي اَوو هِي نَو  
دُ كِي كَدَانَو اَوِي چِي اَوِي سِي

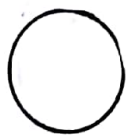


سَتَا نَر مَبْدُو رَا كَنِي سَغِي رَاو سَتَه  
چِي لَا رَوَانِي دِي شَوِي اَوِي كِي پَه مَج  
كَانِي اَوِيو شَو اَو اَوِيو كَانِي شَوِي

پَه شَه نَاتَر سِي اَوِي بَدَلِي يَمَه  
وَانِي كَه بِل چَاتَه دِي اَو كَاتَه نَو  
سَتَا كِي پَرِي كَنِي بَه اَو بَه اَو حَكَمَه

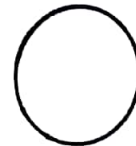


خَو يَمَه دِي خِي لَه دَه خَو يَاد اَو لَرَه  
چِي جِيو اَر كَرُو سَرَه مِي نَه كَوِي  
نَو خِي لَ عَزَت بَه هَم پَه دَاوُ لَكُوِي

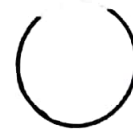


مِي نَه كَوُو خَو مِي نَه پِي شَر نَو نَه  
تَه دَهْوَا پَه اَس سَوْرَه اَلْوَجِي  
اَو حَانَ لَه بَر مَه غَوْر حَو لَه دَه مَا

بره دستورو او سپوږمې وطن کښې  
مینه د مارخپه ده شپږینې زما  
لڼه په خیال گډه سر توره نه شي

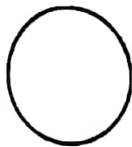


او وایي گرانه! پښتانه پغلده یم  
یو د ناموس سودا مې ماکوه نو  
هرڅه به ستاله سره زار کړمه زه



چې خپل لوظونه ورته یاد کړمه زه  
خبره وروې شپېلې کښې وایي  
مور مې ناروغه ده بابا خبروم

او وایي ژوند دې شوکیرو او خورپو  
په نیمه شپه چې اوبه خورله مې نو  
خدا لاسکو زما له زړه نه اور پورته شي



سترگې به خاورې د پښلوکو ورشي  
د شپې په هر پارکښې چرکان پاسي او  
څانگو نه پرېق وهي بانگونه وایي

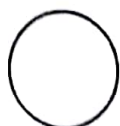


بنکل مې لاسونه کړي ژبا کښې وایي  
ته چې زما گناه په سر اخلي  
دغه نیکی به دې مدام یادوم

شهرين ياي او شاه شواري بيد د مياني  
باران گاه لري چرتاه اوورين يي  
نو هوا گاهي سو د چم يغي شاي

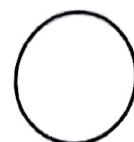


پنهندي بنجي خپل خاوند ته اووېل  
گردانه ! که ماله دي پتلون راورو نو  
په دوه ميله ټوپک به خان اوولم

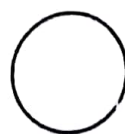


درته واده بنجي شه اووېسته  
جوړي خاوند دي زوروا اوخته  
تا خو د بوتي نه بلاغوبتله

رب دي په دي خبره ما شه نيسي  
پنغاي د بنار داسي پيکه پيکه دي  
لکه چي خوند تر بنه اويو اورې وي

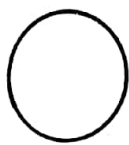


منم خبري زما عادت نه دے خو  
چي پنهندي پکني لغري گري  
اور دي د صدر په بازار پوري شي

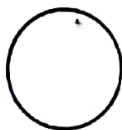


نور به عذاب شه ناز لپني په موبن  
پکني تور سري چي سر توري نه شي  
بيا ي په بنار کني څوک عزت نه کوي

واڻي له لور او خور ٽپوس کوي ٽوڪ  
کوي چي هر ڇهه کوي ستاسو خونبه  
زه ڏ ڀردي ڀرڻ ڇڻه ڀمه

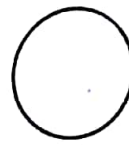


ماتڀڻي کان ٿي تل ڀه کافي باندڻي  
زه جاروگي چاته وهلي نه شم  
ورکڀي مانه ڏي ڀرڻ له لتي

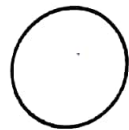


زور ڀي ڀه هائے دے خو غور ڇنگ نه کوم  
گڻي ڀه ما باندڻي ڏ ڀنار مڀرمنو  
نن ڏ گڻو غو ٽڀي هم اوخوري

يوه سڀڻي تجر ڀه ڀي او شوه  
اوس ڀه کم اصلو اعتبار نه کوم  
ڇاوه ڏ لوک ڀرڻه اخلمه زه

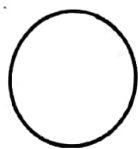


ستا ڏ اوڀڙو زلفو بلا واخلمه  
ڏ ژوند طوفان کڻي ڀه چا ملا مه تڙه  
مار هم ڀردي لاس باندڻي نه وڙڻي ٽوڪ

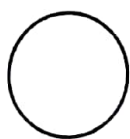


ڏ ڀت له عظمتونو نه زار  
چي ڏ زامنو ڀي وڏونه جوڙ شي  
مياندي ڀه سپين سر گڏو کافي کوي

شهريني دده فاوژکاره يي خو  
ته چي له خان سره يوازي شي نو  
دا خواني مرگ درته ياديني که نه

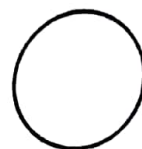


د زوراور اوبه په لوره خبري  
آ چي بدخويه يادیده کلي کني  
د خپو تلي ي هم هغه نيکلوي



رب دي ژوندي لره خودوب دي کپه  
زه به چکر کني خامخا راتلمه  
راته چي ملاره ته په اوبو کني وي ته

خداي شته هيمپا ته ملامته نه يم  
لوږو او تندو که وژلم نوهم  
چرته ي لاس چاته نيولنه دس



اوس به د خان خه صفائي کومه  
حکه بلاخراب سره شومه زه  
شهريني تا سره ي نينه کړي وو

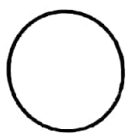


خدا بگو په خوند پسي د ژوند پرانده شو  
اے د خواني د تقاضو سپريده  
زمونږه کلي ته به راشي که نه

چي خه ڪري هغه به ربي مدام  
پکڻي نيلا چرتاه ناموسي دي نه شي  
پر دو پتو کڻي ڪروندي مه ڪوه

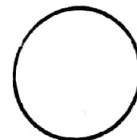


يو شاخڪي وينه را کڻي پاڻي نه شوه  
توري شپلي چي ڪله ما اوليدي  
زما د خيولاسو نه دم اووته

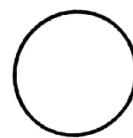


او خاندي غور کڻي راته اوواڻي پڻ  
تاته به خان قلقلخان بڪاري خو  
خلق به تا پڻ ملندي ڪوي

ورسره سڀل له د سيند ونونه ڪم  
هسي تر ڪي هم زپه صبرو له نه شم  
او د مهي غوڻساه بلا ڪرمه وي



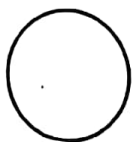
سرتوره مه شي خود ناز مڀمڻي  
داسي طوفان راپورته سوه دے چي  
په سينه ورخ خلقونه لار ورکوي



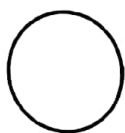
چرتاه له دغي غمه مڀ نه شمه  
خان باندي ژوند خاوري اڀي ڪري عبث  
په جيڪوهرو خواني رانه شي



منم چي گنجي محرومي مو دي خو  
کله زمونږه هيروشيما نه ده  
چي د سپرلو پکښي وړي شندري شي

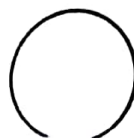


مينه اوباسي له زرگو نه ويرې  
اوس که اوبنان ساتي شپړيني زما  
نو دروازي دي دکور ټپي نه شي



اخر به مرشم که دا حال وي زما  
هيټکي مي يو ساعت له نه اودرېږي  
آ پونځي مي هېشه يادوي

اووايي ټولي د قمت لوبې دي  
خلق گليادي سنډرکان لوشي او  
زمونږه لنگي مېښي پي نه کوي

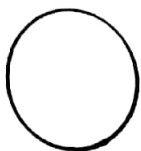


وايي ترڅو پورې به زغم ټپم  
زه درته کور کښي لغړې کومه  
خي په کوڅو کښي لوړغې کوي ته

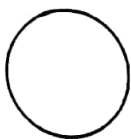


کم عقلي هسي پرېشانه ي ته  
د محبت غسونه بوجه خونه وي  
سترگي ښو باندي درنږي کله

وار چي خطا نه کړې سينه لويه کړه  
خومره خځلي ورته اوغورځېږي  
خو پليستينې نه روانې اوبه

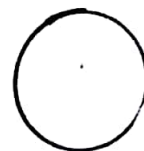


د ژوند له هر ازمنبت نه تېښته کوي  
راته معلومه د رقيب توره ده  
ما د جبو له ماره مه ويره

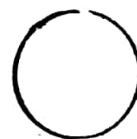


ستا په فرېب کېږي څنگه راشه زه  
زما د ژوند غرمو کېږي سرسپين شواو  
ته لا د نوي پشکال مگيدو ئې

تت چې دې نه شي د بنايست رنگونه  
هان زه د مرگ پختو ته نيمه خو  
لکه د سوي لاس په تا ساته

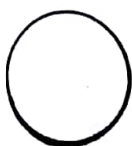


اووايي ټول د اکسين کې دے  
هيټکو ته هسې خوشحالېږي څله  
څوک لېوني نه دي چې تا يادوي

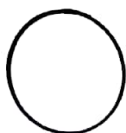


دومره بلا خولي راته وازې شي چې  
په ډېره تېره کېږي هم هېڅ نه راشه  
د کوهي خټه په کوهي اولگي

زما د زړه درزا بي حايه نه ده  
ستا په وفا باندي شکمن نه يم  
خو مطلبي په خټه اور لگوي

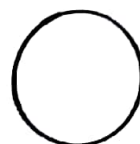


رب دې دروغ کړي خو ويرېنه زه  
زما احساس داسې شکن غوندي شو  
جوړ په دې کلي کښې چيني اوچې شوي

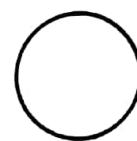


وېلې رې دې پکښې خبر واچوي  
نن راته زړه داسې کچه کچه شو  
لکه هاکی چې څوک اومه اوکوټي

دومره سپوا شوه په وطن کښې لوبه  
اوس څوک روټي ته انتظار نه کوي  
بس په اوسو او روټونو وهي

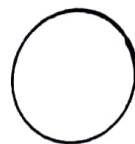


خپله گناه چې ئې منلې ده نو  
پرېن ده نور ورته هېڅ غڼ مه کوه  
غل څوک د کوره پورې نه زغلوي

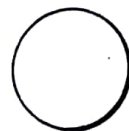


مهر يانې دې شک کښې اچوي ما  
بيا دې خه کنده کنتلې ده جوړ  
راته چې خاندي او شپلي غڼ وي

واي له هر چا په ما گران دے ولي  
زما چي نه مني نو خه او کومه  
رب دي ي مړ کړي چي ترې خلاصه شه

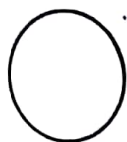


چي مي په زړه ياندي تياره راخي نو  
سر کړي سرتور لوپته او غورخوي  
واي را اورسپن ي پيره بابا

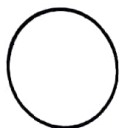


را باندي خواد خلقو مه بخوه  
مونږه چي خپل منځ کښي جگوند کوو  
خدائے شته د وېر و پکښي غوا ننگ شي

کومه گناه ده چي ي خلق کوي  
دا د وطن په خاوره خه شوي دي  
چي د چينار اوڼي له موندپه اوځي

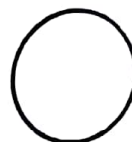


رب دي کانه کړي د شيطان غور وونه  
نيه په مړه گڼده مي تېر ماسخوتن  
په گل ورينو لېچو خوب کړے دے

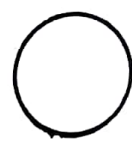


پرېن ده زما په کار کښي کار مه لره  
بنځي ما خپل سبي ته پرېن ده گڼي  
تا به په دريو کانو طلاقه کړمه

شهرينې ما باندې احسان مه کوه  
زما د زړه زخمو نه نه رغېږي  
خو چې گزک نه شي پرسوب اونکړي

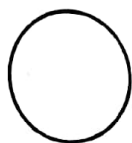


لاس يې تنگ شوه د خاوند د خکه  
وايي که ماله يې نکي جوړه کړه  
خولي ته به چونگ خاوري ورواچومه

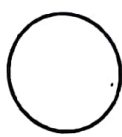


لکه غوټي هان کښې راټوله اوسې  
لا دې د ژوند زهر گوتلې نه دي  
خکه دې زمکه باندې خپې نه گي

خدای شته چنگونه خوښومه نه خو  
ددې خبرې ضمانت خه دے چې  
زما دښمن به په ما دوز نه کوي

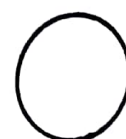


له دې نه لويه خوشحالي به خه وي  
ستا د خاورين وجود بلا واخلمه  
اورې کښې واورې شي لمبې ژمي کښې

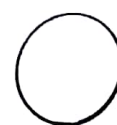


مياندي دې لارې د بچو څاري خو  
چې په لندن کښې څوک سبق اووايي  
آ په کچه سپښن اودرېږي کله

زُهْ تَقَانِي دُ مَحَبْتِ پِشْرَنِم  
شېرِيئِي تُنْگِ كُنِي مِي وِيرِيئِي خَلَه  
پَاخَه رَنگُونَه پِه اوبو كُنِي نَه مِي

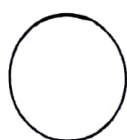


اَوَوَانِي دَوْمَه نَادِيكَه نَه مِي  
خَو اوبِي سَتَرِي زَمَانَه چِي وِينِم  
دُ سَرَو چَاپَه پِه لِرْمَانَه مَنَدَمَه

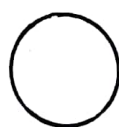


جَوِيئِي دَسْتَوَر نَوَه كَوِي وَخْتُونَه  
مَآخَو مِيرِي هَم اَزَارَكِي نَه دَه  
دُ كَلِي خَلَق مِي پِه خَه قَتَلَوِي

زُهْ دِي لَه بِنكَار مَنِي كَوْمَه نَه خَو  
هَسِي لَه تَانَه يَو تِيوس كَوْمَه  
سَتَا پِه سَرخَو بَانْدِي زِرْهَه نَه سَوَزِي؟

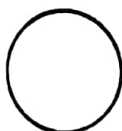


دِرْپَر پِه بِي خَايَه وَخْت دِي اَوَرْتَلِم  
دَاسِي لَل كَل شومَه شېرِيئِي زَمَا  
نَكَه چِي بَانْگ نَه خَوك يَانْگِي اوشِرِي

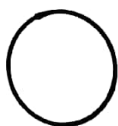


تَه نِه لَه لَوْبِي نَه مَرشَوْنَه وَ  
بِنكَارِي ! بِنكَارَه بِي اَنصَافِي دِي اَوَكِرَه  
مَارغَانَو جَالَو كُنِي چِي رَاوَرِي وَو

زما ددي وهم علاج به خه وي  
خو چي هكلونه په خندا اوويم  
وايم كه ناوي د وطن كونه شوه

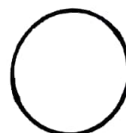


د خدا قدرت د خه به ويمه نه  
هغوي په ما كوي د بكي د قتل  
خوك چي چان خان نه شپه فاه شي

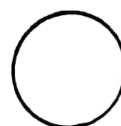


د بي حسي هرو خه حد نشته دے  
زه چي سرگند كومه د زره زخونه  
هكلونه مراوي شي په شين يو تي كيني

خدا شته زرا د زره د ديد نامه ده  
چرتاه مي حق د چا لوتله نه وي  
زما په سترگو كيني د چا اويني دي

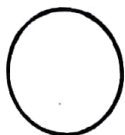


ساه تري وپستله شم په دوو گوتوكيني  
خو سوچ چي او كيم وريم سردي او خوري  
خوك به پليت دنو تاه اوس كاني اولي

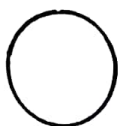


نورد قرب د امونه ما غوروي  
زما نظر دهو كه كيد له نه شي  
زه خه دوو مپينو كته خو نه يم

شوڪ ڏ ٽغليق له درده خه ڏي خيب  
گهوتي چي نيسم حادثوته ڏ ڙوند  
ڏ خوندي رنخور تري فحاشي جوڙه ڪري

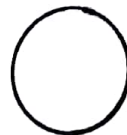


او واهيه باقي په تاوان ڪنبي ڏي شوڪ  
ستاسو چرڪان هم په خوله بنه نه لگي  
او مونن له ساگو سره گوتي اوخورو

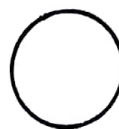


زهر خواره ڏي په فضا ڪنبي ڏ ڇم  
ما ڏ مارغانو ڙي هم زده ڪري خو  
ڏ بيدامني علاج مي هينچ اونئ شو

خدائے شتاه په زره ڪنبي مي هينچ غلاته شو  
ڏ ڇم فضا دومره خرابيه ده چي  
خان راته هسي گنهگار بنڪاره شي



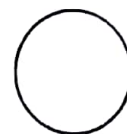
تپوس ڪوم ڏي ڪنبي گناه چاته ده  
ما مشران ڏ ڪلي وڙني په ڏي  
چي زه ڏ هر چا سره مينه ڪوم



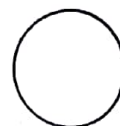
نورزه انصاف ڏ چانه نه غوارمه  
که وس مي اورسپد شپريني زما  
واڙه ڪنبي خولي به په سوڪ سموم



بلا د ژوند ضرورتونه دي خو  
چرته جذبې پکښې سنگسارې نه شي  
پرېږده د کابو تجارت مۀ کوه

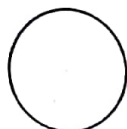


دېرې بې خونده جينکې دي د ښار  
کله چې وخت د امتحان راشي نو  
خان پسي بند کړي د ياته روم ورونه

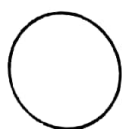


اندېښنې هم وي د الوت لارو کښې  
ولې د ژوند د حادثو له ويري  
د باز وزرې خو څوک نه پرېکوي

منم چې ژوند سره دي مينه ده خو  
بيا به دي هرڅه نه باور پورته شي  
که دي د ښارپه هسپتال کښې شپه شوه

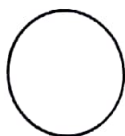


منه ستاسو مرتبه لويه ده  
خو گوري پام چې غلطي اونه کړي  
مونږه څه هم اوبو زاوړلي نه يو

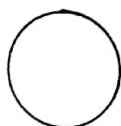


رڼا خو نه وړني فکرونه دچا  
خدا بگوپه ذهن مې تياره راوړي  
دا بچ وټاي د بجای بلونه

عبتونه فاصلې نه مني  
دا سرحدونه د نظر د هوکه ده  
اوبه په وانگ چا بيلې کړې نه دي

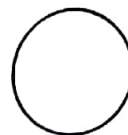


شهرينه واي که سيلو راغله نو  
خدای شته چې پر مخي را اوغورخېني  
زمونږ د کور تيه وېنو او خوره

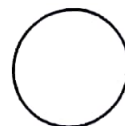


په يو نظر چې به يې زه دمه شوم  
اوس راله ټوله شپه زورونه کوي  
نو ستومانې يې د وجود اونه شي

يو لېوني په دک بازار کښې وېدل  
شوک چې وسله باندي مضبوط نه وي نو  
هاغه يې خونده وسيلې لټوي

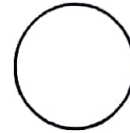


زه که يې يو درز اوکړي پرېشانه شمه  
خاوري به ياد کړي دکلونو په سر  
دا هواکافي چې وږي خوروي

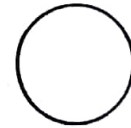


منم فضا ي معطره کړه خو  
خدای شته دا حق ورله ورکړدے چا  
هوا په خه وېشي وږي دکلو

پر بندہ داستا دوس خبرہ نہ دہ  
ہغوی دسر پہ سپوری اور گوی  
شوک چہ خشاک لہ دکور اونہ وہی

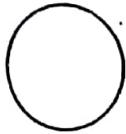


دبید نمیبو پہ دی وران کلی کنبی  
مارغان چہ جانی جو پوری شہریخی  
د طوفانونو علی بنکارہ شی

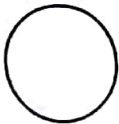


ہیچ پلنبی نہ وو د ژوندون خوندو  
چہ د اسمان شوکی تہ اور سپد  
لالہ ارمان راغی د خلی زمکی

بی لہ شہ و جی رالہ راشی ژپا  
جو پری زما د لاشعور پہ شپہ کنبی  
سرتوری پیغلی ماتموندہ کوی

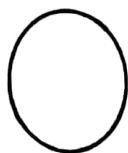


دہری شہدلی د رقیب سترگی دی  
چہ آئینہ ورتہ پہ لاس کرمہ نو  
د سپی شرمن پہ خان راواچوی زر



وینہ مو جام نہ شہی واورینہ شیدہ  
منم شہریخی دہرہ گرانہ دہ خو  
کتوی پخانہ کپہ د زبتون تلو کنبی

زُه تَقَاضِي دُ مِينِي بِنُه پِيئَرَنَم  
وَلِي زَمَا هَم خَه غَوْبَنَتِي شَتَه دَه  
خَه خَه دَ لَو بُو گُو دَا كِه خَو نَه يَم

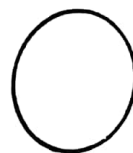


مَنم چِي هِيئَه تَر بِنَه سَا زَبِي نَه خَو  
دُ چَا دَس سَبُورِي هَم نَه وِر كُوِي  
لَه تَعْبِير وِنَو نَه خَو بُو نَه وِي

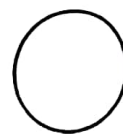


دَا تَقَدَّس مِي لَه كَمَنَاه وِي رُوِي  
رَا تَه چِي جَخْتَه شِي كَلَرَنَكِي ، لَه تَا  
دُ كَمُو تَم بَدَه بَجْتَمَه جَو پَرَه شِي

بِي وَسَه شَوِي يَم بِي نَنَكَه نَه يَم  
پَه بَد حَالِي بَانَدِي مِي مَه تَبْرُوئَه  
غَوْبِنَه كَه اَو سُو زِي پِيئَرِي نَه بِنُه وِي

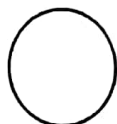


دَا سِي نَا رَا سَتَه كِرُو دُ رُونَد عِبْشَوَنُو  
اَو س چِي بَجَلِي لَدِرَه شِي سَخْت اَو رِي كَبِي  
حَا ن تَه بِيو زِي هَم وَهَلِي نَه شُو

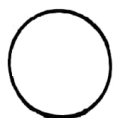


دُ چَا نَا مَوَس پَكِنِي جَو پَر لَو تَه كِر لَو چَا  
چِي قَا فَلِي پَكِنِي دُ رَنَك مِشْتَه وِي  
هَلْتَه دُ كَانُو بَارَانَو نَه كَسَنِي

زُهْ قَدَغُونَه پَه چَا نَهْ بَدَمَه خَو  
بِنَهْ تَهْ يَه بَسَه بَد تَه بَد وَايَمَه  
سَجَرَه حَيَات كِنِي خَلَق فَرَق كَوِي

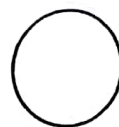


پَرِي دَه دُ بِنِي بَد دِي مَه وَايَه اوس  
كَه دِي دُ لاس لاندِي سَاتَلِي شَوَه نو  
داسِي پَه سَر بَابَنِي بَه تَه خَتَلَه

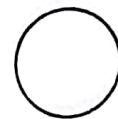


وَرَتَه چِي وَايَم بِنَا سَتَه جِي نِي دَه  
شَهْرِي نَه وَايِي دِي كِنِي شَك نَشْتَه دَه  
خَو لَه پَوَزَه كُنِي كَرَه غَوَنَدِي دَه

پَكِنِي هِيچ لاري دُ منزل نَشْتَه دَه  
تَرِي گَهْر چَا پَر دِي دُ صَحْرَا رِي گُونَه  
اَنَسَان پَه وِرَانِي جَزِيرِي كِنِي اوسِي

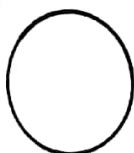


چِي كُنِي زَمَا مَكْرَمَه كَرِي اولِي دَه  
نَو وَا رَخْطَا پِي غَلِي لَه خِي لِي وِي رِي  
دُ اَزْغِي اوبَه پَه مَا اوْشَكَلِي

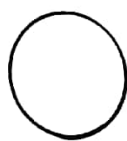


غَلِي كَه نَاسْتَا يَم خَو خَو تَكَبَر مَه زُهْ  
مَا خَامُوشِي كَانِي كَوَلِي نَه شِي  
غَرُونَه لَوَا شِينَدِي چِي غِن اَوْنَكَرِي

وږمه وږمه شي په هوا کښې ورکه  
او پانږې پانږې شي په لار کښې خوره  
غوټې چې کله شوه پکښې پاتې شوي

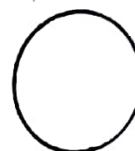


رب به ې روغ کړې که ناروغه يم  
د ډاکټرانو دوايي نه خورمه  
اوس به په ځان څه تجربې کومه

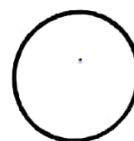


اوس دې ستم تاه د ژوند څه او وایم  
چې زه د خپلې تندي حال وایمه  
نو په سیند ونوکښې اوبه اوچې شي

شي چې اوس شاري د سپوږمې پلوشې  
ما په ساحل د خپل احساس لاهو کړې  
ستا د بنايت د موسيقي موجوده

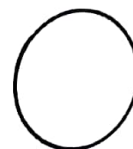


ټکور ټکور به ې زخونه نه وي  
چې ې په ټول وجود د ناز مېرمنه  
که د ژمي د غرې خوره شي

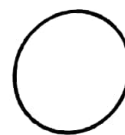


اومنه بد هسې د شپې مه وايه  
نمر لا وړمبې خړيکې وهلي نه وي  
چې لار کښې لوټ شي د وږمو قافلې

په زړه چاودون پوري مې خاندي شله  
چې لوبه تنده شوه سپوا کلي کنيې  
د بنار په بنگ باندي ډاکه پرېوته



زه به دې زهرو باندي نه وړلم  
مخ به له مانه اړولې و تا  
نو ما به ساه هم اخستې نه وه

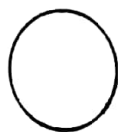


وايي شكونه په تا نه كوم خو  
داسې بي وخته چې له كوره اوچي  
زه دې د زړه له زوره خلاصه كېمه

شپړينه وايي له نظره به شي  
هله قدم بده له درشله بهس  
چې بسپلني درته لوكي كېمه زه

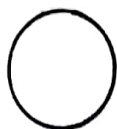


ما به له دې بلا نه څوك خلاصوي  
ته چې په نيمه شپه كسي پرانيږي  
پېريان راپاسي په ما كټ اوپوي

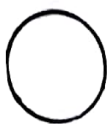


چې هلوځلو يې هېڅ خوند اونكړو  
كونډې وېل هرڅه په شپږ اوگله  
خو رب دې اوس زما خاوند اوښيني

دُ ژوند رفتار لا اودرولے شي څوڪ  
داسي په وړاندې زمانه لاره شي  
چې آينه دانه وانه لاره شي

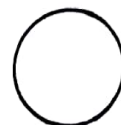


له خپل عادتو او پرېدو نه شي خو  
اووړي داخل راتو غږ منو کوو  
بيا به قسم دے داسي کار منو کوم

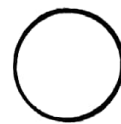


پخه توبه که ئې ويستاي ده هم  
په پتو سترگو پرې باور منو کوو  
پرے که اوسوږي خو ول وي پکنې

شېرینې ستاگياي په سر سترگو خو  
که دې زما دابده ورځ اولیده  
درنه به اوښتي د شېرې خوبونه



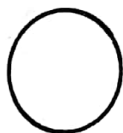
خانا زهه به خرابېږي زما  
لاخو ئې سترگې هم ورغلي نه وي  
تا د کچه خوبه راپاسولم



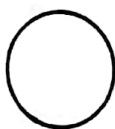
بهر چې نه کرې له درشل نه قدم  
چې ئې دولی د پلار له کوره اوځي  
پوښه شه د بنځي جنازه پورته شوه



اوس راتہ خاندي چي ميسر غوثوي  
ياد کړه چي خان به مې له ټوقې ورځه  
نو تا به کړيکه کړي چي غرقه شومه

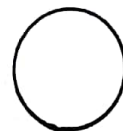


مردار خواره وي د ذت سره مخ  
رب نه د باز غوندي فطرت او غواره  
پر بنده د بل په نهرې تشخوند ما وه

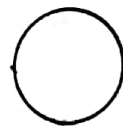


توره راواخله سر پرې غوڅ کړه زما  
که د جابر سلطان په وړاندي چري  
حقه خبره ما کولې نه شوه

چا درته او بنودلي دا خبري  
چي د پهانسي تختي ته ما خپروي  
او وايه ستا خوله کتې د چا ژبه ده

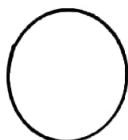


خدای شته چي کانه جوړ په کور شو زما  
مېرمنه داسې لکه کله شوه چي  
لگيا ده توت ته بيکيا نه وايي

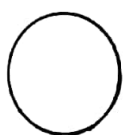


ستا سر ته زې خو يادې کلي کتې  
نن دي د چا سترگې ليدلي دي چي  
د پوکتې نه دي هوا وټي ده

وار مي خطا وي چي قيامت رانه شي  
خو چي چا پيره اذانونه واورم  
زبه مي قرار شي په سعيده پر بوخم

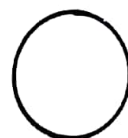


زه عجاھد يم د اسلام اومتی  
د پر گنهکار يم خو که وخت راخي نو  
زما د توري زور به هم اووينی

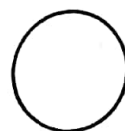


ساینس دے کنهوتضادونوکښي ورک  
که مرحله د اختلاف راخي نو  
په پتوسترگوبه قرآن پسې خم

خدائے شته چي ساه لاله تياره دوجبوي  
شبع له دي غمه وژلي ده ما  
د پتگانو خون راپوري نه شي

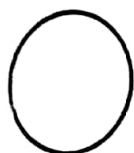


د خپل ماشوم خيال به ي نه ساتلو  
چي رب ترې واخست نو اوس هغه بنغه  
خان سره غپن کښي کوو کي گرځوي

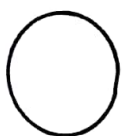


بي شکه خان بناي شريفه وينه  
دا درته نه وایم چي بددي اوو  
خو د يو لاس گوتي هم فرق لري

يم بت شکن بت پرستي نه کوم  
له انسانوپه خه طبعي اوکوم  
زه لا اله الا الله واهمه

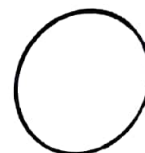


نن راته جهل کني يوقدي اوويل  
هره خبره باندي سوچ وي پکار  
توکلي لاري خولي ته نه رايي بيا

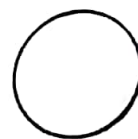


تا چي دالي کري راويس د ميني  
د هغي پلارپه رنگي حال شو زما  
چي ناوي نور ورته په کورناستوي

کافي ره دومره اطمینان ماله  
چي مظلومانو سره مرسته کوم  
او د ظالم مری ته لاس اچوم

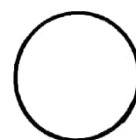


ما کني مکنهي خرابي دي منم  
هېڅ د خپل خان زه صفائي نه کوم  
خو رب دي نکوته اوس پام کړي زما

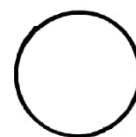


توبي اوباسمه توبي ماتوم  
بلا کمزورے يم بي وسه يمه  
رب ته زاري کوم چي ما اوغنيي

بن خو د عقل نه هم کار اخله  
اوس چي په گوره باندي مري د بيمتان  
خله ي زهرو باندي اوورنه

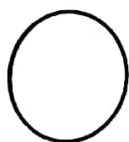


زه د انسان بي حرمتي نه كوم  
خو چي وينا د پيغمبر رد كوي  
نو كوڅه ډب سپي ترينه بنه كومه

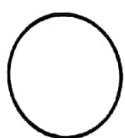


د سياسي رهتيا ژوند خاوري شه  
د امرسي خوند ي په خوله كښي وي لا  
يو زور اور ي بي نپتي كسه كړي

اش پرېوځي په ماحول د گناه  
د بشار له خلقو جوړ غېرت اووتو  
دوه از مري يوه پيچري كښي اوسي

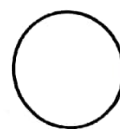


موشكافي دي ي په شرق اوگي  
چي شريعت سره په لاره نه ځي  
بيضي زه داسي تصوف نه منم

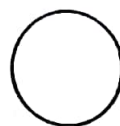


څنگه وي نوره د ايمان كزوري  
رانه چي اوس د جبعي مونځ شي قضا  
زړه كښي زره هم ملاسته نه شم

بېخي صفا خبره اوکړمه خو  
کښې مطلبونه ترې ياران اخلي  
چاته له وږې اوس سلام نه کوم

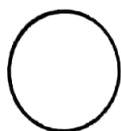


کښې بنسټونه يې په سترگو کښې وي  
خو بې دسې يې راڅخه داسې کړي  
لکه د ناوې مخ په اور اوسوزي

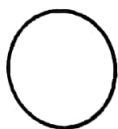


بې حايه ضد دې داسې رڼې مړې کړم  
لکه بيد بخته پښتانه پېغله چې  
له ډېره سوخته خپل بگړي ماتوي

هېڅ ترې نه طبع د انصاف مه کوه  
چې عقیده يې جوړه شوې وي دا  
جنگ کښې روا شي ناروا کاروند

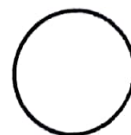


زه پخپل کور باندې تېر اوښه اوس  
هم يوه لار ده هره ورځ پرې ښه  
خو روزانه راته څه رې بدلوي

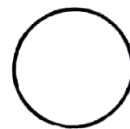


وېل يې داسې څه خبره نه وه  
خو هېڅ بې هڅه چې رابړک شوې په ما  
تا جوړ مې پسي شوملې څکلي دي

ماه وایه، نه پته پته بی نسر په گوته  
راسره داسی گوته تا اوکپه چی  
په غریبلو سترگو هڅه نه وینم

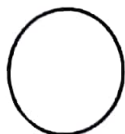


د تکلف محتاجه نه ده، مینه  
وس چی دی نه رسی زمالیونوی  
تاوده ستونه راته خله کوی



که ی په کور کښی هڅه درک نه لگی  
خو چی مېلمه راکره راشی نو بیا  
ورله خپل خان حلالوے شمه

بلا خوندونه به پکښی وی منم  
خودا د مینې سپکاوے کښمه  
تنده د کله په پرځه نه ماتوم

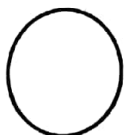


اونی په دغه غم کښی خان اوخوړه  
زما پڅی مېوی به دی موسم کښی  
د چا سپرو جیولی ته خان غورځوی

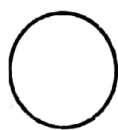


خپله لمنه په خان مه اړوه  
دا ته چی بل بریندوی اوسنه  
ستا به له سره هم پټکے پرېوځی

دا بی نیازی د محبت اووینده  
وايي د لوبډې نه دې مړه شمه خو  
رانه به نیار ته مزدوری له نه شي

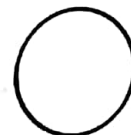


د ترخه مه اوځه د کلي اوځه  
ستا مجبوری بی خایه نه دي منم  
خو شوک په چم مالت کني غلانه کوي

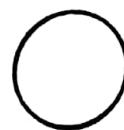


پي چې د تي ماشوم له نه ورکوي  
ته خان ته مور په خه خبره وايي  
سپي هم چچو له خپل شوده ورکوي

اووایه بناده ورځ به خه اوویني  
چې دوه پسي دا پستانه اوکوي  
توله شپه وې ککړوي حجره کني

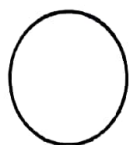


زار د بناریانو له نرمی نه شمه  
بنځي یې دومره په سر اوختلي  
اوس ترې پستی له لوبډې نه موي

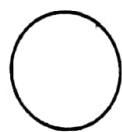


لکه شیشه یې زړه ذره ذره شي  
د شپې چې پاسي د رڼا قاتلان  
په کانونو اولي د کوڅو بلیونه

هسي بي حايه خوشحالين پي پي خه  
ما چي ترياقي د محبت خي دے  
د ماد پي زهرو باندې نه مرماه زه

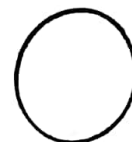


کور لانه ورک دے او د ژمي شپه ده  
ستا د نظر تاوونه هم ساره دي  
دا بي حسي مې چرتاه کاڼه نه کړي

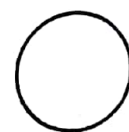


سترگي پي دي کني خه مړي شي دچا  
چي سپر اوږه خان له پيدا کړمه زه  
نو د کارغانو سپل راټول شي پي ما

د سانس دا معجزه هم اوويني  
مياندوته داسي ستي اوکوي  
چي پي بچو ورله زيږه راوړي



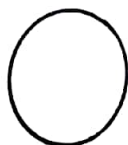
چي پي پي وي اشتهار اوکتا  
وييل ئي دا پي بچو مېر ظلم دے  
دوو نه سپوا بچي راوړه نه شم



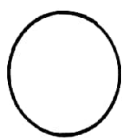
دخدای کارونو کني خوک خه اوواي  
زما نظر چي پي لټون و د چا  
اوس مې پي سترگو باندې بيا نه لکي



سر ترې قلم کړه ورته گوري خله  
له دې نه لويه بې ننگي نشته دے  
پلار چې راپاسي خپله لور خرڅوي



د پښتو شمله به نه تپتوي  
خبره ستا زما تر منځه ده او  
ته د بېگم نه مشوره اخلي

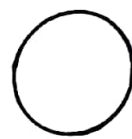


رښتيا وينا به په هر حال کښي کوم  
سترگه زما د هېڅ نه هم نه رږي  
په ما توتان خله څنډې شپړيږي

د چاپه نه غوښتلو هېڅ اونه شو  
د دوو پيه تېر کښي ئې لس اوزېږول  
خانداني منصوبې غرقه کړله



د احمقانو څه لکي خونه وي  
وايي خوشحاله کورنۍ هغه ده  
چې ماشومان پکښي غوږل نه کوي

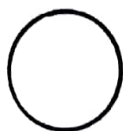


چرته د يو لاسه خټلے دے پړق  
تا چې په خپو نگرينې پورې کړي  
زه به دې هم تپوس له در نه شمه

شوک و فطرت لاری نیولے نئے شی  
زخم چي سدوا شی تاتہ بندہ پتہ ده  
گردانی شهادت آتش نشان شی غروندہ



نن چي می شونہی درتہ اوچیلای  
وہیل می خیل علاج پہ وخت وی پکار  
ستا پہ مانگو کئی جوہر چینی شوک دے



شوگ تربنہ سمہ ورخ دیدے نئے شی  
راغبہ می اوہکو پہ رخسار خوارہ کرہ  
بنکاری چي بیا جاتہ اوبہ خرویی

وہن مبارک درتہ دلوسے وادہ شدہ  
خوستا و سپین سر نہ قربان شم ابہی  
بسی نہ میانندو نہ ہی شوکوی

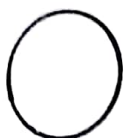


ہر شہ چي ووخوتابہا چون نئے کوؤ  
راتہ پہ شا جا توپولے می جور  
داسی چي خولی پوری دی ہے اوترو

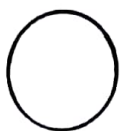


درسرہ داخبرہ نئے منہ  
کہ زبرہ دی تور دے لہ دنیا زاہدہ  
نو بیا د کور سفیدی خلاء کوئی

زُهَ هَادِثُو رَا ثَوْنَدِے کَرِے يِمِه  
رَانِه چِي لَاس دُ مِيَنِي رَابَنگَلُو تَا  
دُ سِيَنَد چِيُو رَالِه پِنَاه رَاکِرِي

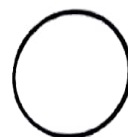


تَه خِيَلِه لور خور قَرَمَبَزَنَه گَمِنَه  
خو مَآخُه دَاسِي اوريَدِي دِي چِي  
خِيَلِه بَرَجُو لِه پَرِي بَاتَه بِنُه وَي

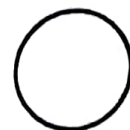


دُ ثَوْنَد پِه هَر پَرَاؤ تَنور لِبِه دِے  
دُ بَارَانُونُو اَنتَظَار مَه کَوِه  
چَرَتَه وَرِيچِي غَرغَنَدَه اُونکِرِي

دُ دِش دَا لَوُے اِحسَان بَه خُوك هِيروِي  
لَا جِيَنگُو دُ لُشُو کَالُو نَه وَي  
دُ پِنغَلتُو بَغُور حُنگ ي مَلَا مَاتَه کِرِي

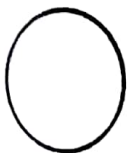


چَالِه هَم نَه وِرکُوِي هُآءِ پَه زِرَه کِنِي  
پَه صَفَايِي بَانَدِي ي مَه تَبَرُوخَه  
هِيرو خِيَل مَج دُ اِيِيَنِي نَتَه دِے

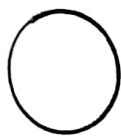


سَرکَه مِي غَوَارِي نُو پَه خُوَد کِنِي اِهَه  
کَه سِيَادِي دِي پَه حَان رَاوَسْتَلِي  
سَر بَه هَرخَه تَه وِر پَه خُوِي کِرِي زَه

ويښي ې اوڅکلي زما د وجود  
ما ډاکټرانو باندې مه گرځوي  
رب دې د خوږې لارې داروگړي زما

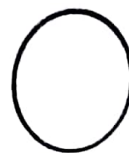


زه بدگمانه ستا په مينه نه يم  
خو څنگه زده کړم د راگونو ژبه  
مزدور غريب د لوبې غوږ نه ويښي

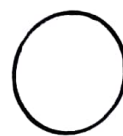


شهريني دا يو اعتراف به کوي  
درد د خدا پرده کښې مه پټوه  
خلق د مات لوبښي اواز پېژني

راته ې مه وينه خړي پرېږدوه  
يتيم که ډېر هم خداي خوشحاله کړيو  
خو د ژړا عادت ترې اوسنه وتو



چاته د سپي سرې نظر نه کوي  
هسي ې ځايه پرې ځان مه سپکوه  
کانه هغه دروند وي چې پروت وي په ځان



د حقيقت زهر گوتېاي دي ما  
زه خو د خوب دنيا کښې نه اوسمه  
پنځله په څه غږېده کښې زوے راکوي

## دُ شاعر چاپ کتابونه

۱. دُ رنہا سپوری، پښتو شاعري (چاپ ۱۹۹۱ء)
۲. ہم آئینوں کے قیدی، اردو شاعري (چاپ ۱۹۹۳ء)
۳. سترگو کښې خوب دُ چکودر پاتې نه شو  
پښتو شاعري (چاپ ۱۹۹۶ء)
- روپے ایوارډ یافتہ چاچا کریم بخش ایوارډ ۱۹۹۶ء
۴. راتہ غوږونو کښې بنگړي شرنګوي  
دُ پښتو ھاڼکو مجموعه (چاپ ۱۹۹۸ء)
۵. گرفت، اردو شاعري (چاپ ۱۹۹۹ء)
۶. کابڼي دکھل پټه لاس کښې خوندي نه کوي  
دُ پښتو ھاڼکو مجموعه (چاپ ۲۰۰۰ء)

## ناچاپ کتابونه

۱. وايه زما دُ خوب تعبير بيه خدئ وي  
پښتو شعري مجموعه
۲. رضا حمداني شخصيت اور شاعري، ایم۔ فل مقالہ
۳. بيباکئي اظہار، دُ اردو تقریرونو مجموعه

**Get more e-books from [www.ketabton.com](http://www.ketabton.com)  
Ketabton.com: The Digital Library**